

А.К. ТхьакIушынэм фэкIо

Лъытэныгъэ зыфэсшырэ Аслъан Кытэ ыкIор!

ГъэсэныгъэмкIэ Урысые академием ипрезидиум къыпфэгущIо мы Академием идействи-
тельнэ членэу, академикэу узэрэхадзыгъэм фэшI.

ГъэсэныгъэмкIэ Урысые академием ипрезидентэу Н. НИКАНДРОВ

ИлъэсыкIэмкIэ афэгущIуагъ

Абхъаз Республикэм и Президентэу А. Ан-
кваб пшэрылъ къызэрэфишIыгъэм тетэу Аб-
хъаз Республикэм и Правительствэ и Аппарат
ипащэ игуадзэу З. Маршания Адыгеим шылагъ.

Адыгеим икIалэхэу Абхъазым шыклогъэ заом
хэкIодагъэхэм яунагъохэм ар аIукIагъ. Абхъаз Рес-
публикэм и Президент ыцIэкIэ ИлъэсыкIэмкIэ ахэм
афэгущIуагъ ыкIи шIухьафтынхэр аритыгъэх.

Адыгэ Республикэм и Лышъхъэ и Указ

Адыгэ Республикэм икIэралыгъо тынхэр афэгъэшъошэгъэнхэм ехылагъ

Адыгэ Республикэм ыпашъ-
хъэ гъэхъэгъэ ин дэдэхэр зэрэ-
щыриIэхэм ыкIи илъэсыбэ хъу-
гъэу Iоф зеришIэрэм афэшI
медалэу «Адыгеим и Щыт-
хъузахъ» зыфиIорэр Ярахме-
дов Ярахмед Алаудин ыкIом
— муниципальнэ гъэпсыкIэ зигъ
«ТэхьутэмыкIое районым»
иадминистрацие ипащэ иапэрэ
гуадзэ фэгъэшъошэгъэнэу.

Псауныгъэм икIэухъумэн
иIахъ зэрэхишIыхъэрэм ыкIи
илъэсыбэ хъугъэу Iоф зери-
шIэрэм афэшI щытхъуцIэу
«Адыгэ Республикэм псау-
ныгъэр къэухъумэгъэным-
кIэ изаслуженнэ IофышI»
зыфиIорэр Джэндэрэ Дари-
хъан Махьмудэ ыпхъум —
Теуцожэ районым имуници-
пальнэ унитарнэ предприятиеу
«Муниципальнэ аптека» ипа-
щэ фэгъэшъошэгъэнэу.

Гъэсэныгъэм ылъэныкъокIэ
гъэхъагъэхэр зеришIыгъэхэм
ыкIи илъэсыбэ хъугъэу Iоф
зеришIэрэм афэшI щытхъуцIэу
«Адыгэ Республикэм народ-
нэ гъэсэныгъэмкIэ изаслу-
женнэ IофышI» зыфиIорэр
Кропачев Сергей Алексан-
др ыкIом — къалэу Крас-
нодаркIэ гъэсэныгъэ языгъэ-
гъотырэ мыкIэралыгъо учре-
ждениеу «ЕгъэджэпIэ гупчэу
«Кубаньэнерго» зыфиIорэм ипа-
щэ фэгъэшъошэгъэнэу.

Промышленностым икIэхъо-
ныгъэ иIахъ зэрэхишIыхъэрэм
ыкIи илъэсыбэ хъугъэу Iоф
зеришIэрэм афэшI щытхъуцIэу
«Адыгэ Республикэм про-
мышленностымкIэ изаслу-
женнэ IофышI» зыфиIорэр
Погодин Сергей Петр ыкIом
— зэфэшIыгъэ Iахъэхэлъ об-
ществэу «Картонтара» зыфи-
Iорэм игъэцэкIэкIо пащэ фэгъэ-
шъошэгъэнэу.

Щыфхэр социальнэу ухъумэ-

гъэнхэмкIэ гъэхъагъэхэр зери-
шIыгъэхэм фэшI щытхъуцIэу
«Щыфхэр социальнэу ухъу-
мэгъэнхэмкIэ Адыгэ Респу-
бликэм изаслуженнэ IофышI»
зыфиIорэр Абрэдэ Нэфсэт
Мыхьамэт ыпхъум — Ады-
гэ Республикэм IофшIэнымрэ
социальнэ хэхъоныгъэмрэкIэ и
Министерствэ кIэлэцIыкIухэм,
бзылфыгъэхэм ыкIи унагъом
яIофхэмкIэ иотдел ипащэ фэ-
гъэшъошэгъэнэу.

Экономикэм иIахъ зэрэхишIы-
хъэрэм ыкIи илъэсыбэ хъугъэу
Iоф зеришIэрэм афэшI щытхъу-
цIэу «Адыгэ Республикэм
изаслуженнэ экономист» зы-
фиIорэр Хьакъунэ Фатимэ
Болэт ыпхъум — Адыгэ Рес-
публикэм экономикэ хэхъоны-
гъэмрэ сатымрэкIэ и Мини-
стерствэ экономикэ анализым-
рэ прогнозиранимрэкIэ иотдел
ипащэ фэгъэшъошэгъэнэу.

Мэз хъызмэтым икIэхъоны-
гъэ иIахъ зэрэхишIыхъэрэм
ыкIи илъэсыбэ хъугъэу Iоф
зеришIэрэм афэшI щытхъуцIэу
«Адыгэ Республикэм изас-
луженнэ мзэгъэкI» зыфиIорэр
Болэкъо Аслъанчэрый Сал-
мэн ыкIом — Адыгэ Респу-
бликэм мэхъэмкIэ и ГъэIоры-
шIапIэ иотдел ипащэ фэгъэ-
шъошэгъэнэу.

Културэм икIэхъоныгъэ иIахъ
зэрэхишIыхъэрэм фэшI щыт-
хъуцIэу «Адыгэ Республикэм
културэмкIэ изаслуженнэ
IофышI» зыфиIорэр Мирош-
ниченко Валентинэ Алекс-
сей ыпхъум — муниципаль-
нэ гъэпсыкIэ зигъ «Красногвар-
дейскэ районым» иадминист-
рация културэмрэ киномеркIэ
игъэIорышIапIэ ипащэ фэгъэ-
шъошэгъэнэу.

Изобразительнэ искусствэм
икIэхъоныгъэ иIахъ зэрэхишIы-
хъэрэм фэшI щытхъуцIэу

«Адыгэ Республикэм изас-
луженнэ сурэтышI» зыфи-
Iорэр Бредихин Владимир
Григорий ыкIом — Урысы-
ем исурэтышIхэм я Союз хэ-
тым фэгъэшъошэгъэнэу.

Искусствэм изегъэушъомб-
гъун яIахъ зэрэхашIыхъэрэм
фэшI щытхъуцIэу «Адыгэ Рес-
публикэм изаслуженнэ ар-
тист» зыфиIорэр афэгъэшъо-
шэгъэнэу.

Дзыбэ Мыхьамэт Аслъан
ыкIом — эстрадэм иартист;
Хъунэ Файнэ Джэбраил
ыпхъум — Адыгэ Респу-
бликэм икIэралыгъо бюджет уч-
реждениеу «Адыгэ Респу-
бликэм и Къэралыгъо филармо-
ние» ирежиссер;

Эльдэрэ Айдэмыр Аскэр-
бий ыкIом — эстрадэм иар-
тист.

Адыгэ Республикэм и
Лышъхъэу

ТХЪАКIУШЫНЭ Аслъан

къ. Мыекъуапэ,
тыгъэгъазэм и 21-рэ,
2012-рэ илъэс
N 226

Адыгеир нахъ къабзэу къыхахыгъ

Урысыем ишъолгырхэм
ячIыопс изытет зызэрагъап-
шэм, лъэныкъо пстэумкIи
Адыгэ Республикэм иер нахъ
къабзэу агъэнэфагъ.

УплъэкIунхэр языгъэшIы-
гъэхэр «РИА Новости» зыфи-
Iорэм иагентствэ куп хэхъэрэ
«РИА Рейтингымер» гъэзетэу
«Московские новости» зыфи-
Iорэмрэ. Мыхэм зэдагъэцIкIэрэ
урысые проектым къыдилгы-
тэштыгъ Урысые Федерацием
исубъектхэм ашышIэу цIыфым
ипсауныгъэ къызтэгъэнэгъэ-
ным фэшI ичIыопс къабзэу, ом
изытет дэгъоу узыщысэун чIы-
плэу щыIэр къыхагъэщынэу.

Зирейтинг нахъ лъагэр зэра-
гъэшIэным пае шъолгыр зэ-
фэшъхъафхэр лъэныкъо 64-кIэ
зэрагъэпшагъэх. Тыкъэзыуцу-
хъэрэ дунаим изытет икIэухъу-

мэн Адыгэ Республикэм икIоу
зэрэщылыгъыпIэхэрэр къыха-
гъэщыгъ. ЗекIоным зыкIэгъэ-
Iэтыгъэным мыщ шыдэлажъэх,
зыгъэпсэфыпIэ зэфэшъхъафхэр,
хьакIэшхэр шагъэпсых. ТапэкIэ
илъэс псаум цIыфхэм зыщэ-
гъэпсэфыпIэ алъэкIышIт зыгъэп-
сэфыпIэ зэхэгъэ «Лъэгъо-Накъэ»
шагъэпсышIт. Сыд фэдэрэ Iоф-
шIэнхэр цIыфхэм агъэцэкIэшI-
хэм, чIыопсым икIэбзагъэ зэ-
рээщамыгъэкIоштым анаIэ
тырагъэты. Пащэхэм ямыза-
къоу, хъызмэтшIэпIэ купи цIыф-
хэм тыкъэзыуцухъэрэ дунаир
зэрамыуцIэпIыштым, псэушъ-
хъэхэу мэхъэм ыкIи кIушъхъэ-
хэм ащыпсэухъэрэм язэрар зэ-
рарамыгъэкIышIтым, чIыопсым
исаугъэхэр зэрээщамыгъэкIо-
шIтхэм лъэплъэх. Зэпамыгъоу
чIыопсым икIэбзагъэ зэра-
мыукошIтым зэрэфэбанэхэрэр
ары Адыгеим ичIыопс изытет
къабзэу къызкIызэтенэрэр.

Хы ШIуцIэр зэрэпэблагъэр,
чъыгъэхэу, куандэхэу, уцхэу
къышIыкIыхъэрэр зэрээфэмы-
дэхэр ары псэушъхъэу шыпсэ-
ухэрэри къызтэгъыгъэнэхэрэр.
Ащ фэдэ чIыопсышIу зэрэтиIэм
зыгъэпсэфыпIэхэм анэмыкIэу,
цIыфхэм япсауныгъэ зыпкъ зы-
щырагъэуцожьын алъэкIышIт
чIыпIэ къэбзэ гъэнэфагъэхэр
шагъэпсынхэу амал зигъ цIыф-
хэр тырегъэгущIухъэх.

Тимэхэмрэ тикъушъхъэхэм-
рэ ядэхэгъэ, тижь икIэбзагъэ,
типс иIэшIугъэ икIоу зэхашIэ-
ным пай зыгъэпсэфы зышIо-
игъо цIыфхэр мыщ къэкIонхэу
зыкIыфаехэр.

(Тикорр.).

ПОМОЖЕМ
СООТЕЧЕСТВЕННИКАМ ИЗ
СИРИИ

АДЫГЭ РЕСПУБЛИКА АБХАЗИЯ ЧЕЧЕНАИ ДАГЕСТАН АРМЕНИЯ АЗЕРБАЙДЖАН
ОТПРАВЬТЕ SMS НА НОМЕР:

3116

С ТЕКСТОМ:

adiga сумма

Например, набрав текст SMS: adiga 50
и отправив его на номер 3116, вы перечислите 50 руб.

Специите делать добро!

Полученные деньги будут направлены в Российский Альянс
Телефон горячей линии: 8-800-015-5115
Телефон факса: 8-8772 57-43-88, 57-46-12

ДОСТУПНО ТОЛЬКО ДЛЯ АБОНЕНТОВ
БИЛАЙН, МТС, МЕГАФОН

Мэз хъызмэтым ылъэныкъокIэ хэбзукъоныгъэхэр зэрашIыхэрэм Адыгеим шытегушылагъэх

Чыгхэр хэбзэнчъэу зэрэраупкIыхэрэм ыкIи мытэрэзэу пхъэр зэрагъэзекIорэм апэуцужырэ республикэ комиссием изэхэсыгъоу Адыгэ Республикэм и Премьер-министрэу КъумпIыл Мурат тхьамэтагъор зыщызэрихъагъэм мыщ фэдэ Iофыгъом шытегушылагъэх.

Iофтхъабзэм хэлэжъагъэх гъэцкIэкIо хабзэм икъулыкъухэм, мэз хъызмэтым, прокуратурэм, хэбзэлахъ къулыкъум ыкIи МВД-м япашэхэр.

Адыгэ Республикэм мэзхэмкIэ и ГъэlorышIапIэ ипашэхэм къызэратыгъэмкIэ, операциеу «Лесовоз» зыфиIорэм диштэу оперативнэ Iофтхъэбзэ 34-рэ мээам тиреспубликэ шызэрэхъагъ. Кубическэ метри 159-рэ хъурэ чыгхэр хэбзэнчъэу раупкIыгъэу гъогогъуипIэ агъэунэфыгъ. ЗэкIэмкIи чIэнагъэу ахыгъэр сомэ миллион 13,4-рэ.

2012-рэ илъэсым пстэумкIи сомэ миллион 16-рэ мин 224-рэ зыосэ пхъэ кубическэ метрэм мин 315-рэ агъэхъазырыгъ. Пхъэм игъэхъазырын епхыгъэ предприниматель IофшIэным фэдэу сомэ миллион 12,6-м ехъу мыгъэ къыкIэкIуагъ.

Деревообрабатывающэ предприятиехэм хэбзэлахъхэр икъоу бюджетым зэрамыгъа-кIохэрэм иIофыгъо зэхэсыгъом къышIалэтыгъагъ. Акционер обществэ зэфэшIыгъэу «Картонтара» зыфиIоу пхъэхэм япроцент 80-р переработкэ зышIырэм иIофшIэн осэшхо мыщ къыщыфашIыгъ. Предприятием бюджет зэфэшъафхэм хэбзэлахъэу сомэ миллион 442-м ехъу аригъэхъагъ.

Республикэм и Премьер-министрэ мэз хъызмэтым къыщыуцугъэ нэмыкI Iофыгъохэм анаIэ тыраригъэдзагъ. ГушыIэм

пае, мэз гъогухэм языхтэ узэри-мыгъэразэрэр, мэз шьолгырхэр зэрэIыгъэкIхэр, пхъэу атырахыгъэхэр зэрагъэфедэрэм, инфраструктурэ псэуальхэр агъэпсыхэзэ пхъэу агъэхъазырыгъэр зыдэкIуагъэм афэгъэхыгъэ къэбархэр икъоу зэралэкIамылыр ащ хигъэунэфыкIыгъ.

— Мэз фондыр зэрагъэфедэрэм ахъцэу къыхэкIырэр фэдишIыкIэ нахъ макIэу къагъэлагъо. Хэбзэлахъхэм яугъоинкIэ мы отраслэм шыкIэгъэ-шхохэр иIэх. Адыгеим и Лышъхъэу ТхьакIушынэ Аслъан пшъэрыл къыгъэуцугъ чIыпIэ бюджетхэр зэдиштэнхэм пае амалхэр къагъотынхэу. Къулыкъу гъэнэфагъэхэм мы Iофыгъом лъэшэу анаIэ тырагъэтын фае, — хигъэунэфыкIыгъ КъумпIыл Мурат.

Джащ фэдэу Премьер-министрэм зэрилгытэрэмкIэ, МыекIопэ районэу мээыбэ зэрытым анахъэу анаIэ тырагъэтын фае.

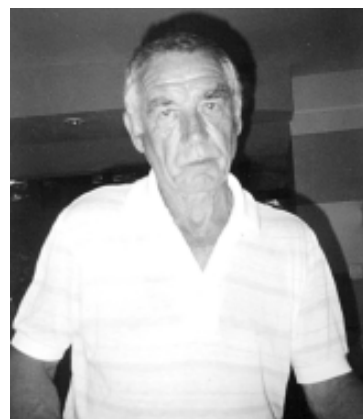
КъумпIыл Мурат къызэриIуагъэмкIэ, Iофыгъохэр зэшIуахынхэм пае муниципалитетми, мээлэжъхэм, МВД-ми, хэбзэ-лахъ къулыкъухэм япашэхэм язэдэлэжъэныгъэ нахъ агъэп-тэн фае. Республикэм ипрокурорэу Василий Пословскэм джащ фэдэу зэхэсыгъом хэлэжъэхэрэм анаIэ тыраригъэдзагъ ащ фэдэ зэдэлэжъэныгъэ пытэ яIэн зэрэфае.

МВД-м къызэритыгъэмкIэ, мы илъэсым пхъэхэр зезыщэ-рэ транспорт 81-рэ къызэтырагъэуцугъ. Анахъэу ахэр къызэтырагъэуцонхэр къызы-хэкIыгъэр документхэр зэрамыIыгъыгъэхэр е ахэр нэпцIыкIэ зэрагуцэфагъэхэр ары.

Зэхэсыгъом хэлэжъагъэхэм мэз хъызмэтым ылъэныкъокIэ хэбзукъоныгъэхэр амышIынхэм тегъэпсыхыгъэ унэшхо гъэнэфагъэхэр аштагъэх.

Адыгэ Республикэм и Лышъхъэ ипресс-къулыкъу

ЛИТВИНОВ Борис Григорий ыкIор

Спортым шызэлъашIэрэ цIыфышIоу, ныбджэгъу дэгъоу Литвинов Борис Григорий ыкIор бэрэ зэсымаджэм ыуж идунай ыхъожыгъ. Футболым пыщагъэхэм ямызакъоу, ищы-IэкIэ-псэукIэ шыгъозагъэхэм ар егъашIи ащыгушпшэжъы-цтэп.

Б. Г. Литвиновыр 1937-рэ илъэсым тыгъэгъазэм и 24-м Краснодар крайм къышыхъугъ. ИцIыкIугъом къышчыулагъэу физкультурэмрэ спортымрэ апылтыгъ. «Динамо» Красно-дар, «Торпедо» Ермэлхъабл, «Спартак» Налшык, «Зэкъош-ныгъ» МыекIуапэ футбол ащешIагъ. Ухъумакоу ар коман-дэхэм ахэтыгъ. ЦыхъэшIэгъоу зэрешIэрэм фэшI гъучIым фагъадзэ, футболист «пытэу» альпытштыгъ.

Футбол ешIэныр Б. Г. Литвиновым зеухым «Кубань» Краснодар, «Зэкъошныгъ» МыекIуапэ, нэмыкIхэм трене-рэу Iоф ащишIагъ. Агъэсэрэ ныбжыкIэхэм шэн-хэбзэ дэ-гъухэр шыIэныгъэм шызэра-хъаным сыдигъуи пылтыгъ. МебелышI фирмэу «Зэкъош-ныгъэм» ифутбол командэ пэ-щэныгъэ дызэрихъэуи уахътэ къыхэкIыгъ. Адыгэ Республи-кэм икъэралыгъо гъэпсыкIэ игъэпытэн илахышIу хишIыхъэ зэрэшIоигъор иIофшIакIэ къы-хэщыщтыгъ.

Тхъэм ыIорэм ублэкIын плъэкIыштэп. Литвинов Борис Григорий ыкIор тыгъэгъазэм и 24-м къэхъугъ. А мэфэ дэдэм, тыгъуасэ, Б. Г. Литвиновыр аужырэу МыекIуапэ шагъэкIо-тэжыгъ. Ащ фэгъэхыгъэ зэ-хахъэм къышыгушыIагъэх МыекIуапэ иадминистрацие ипашэу М. Черниченко, Адыгэ Республикэм физкультурэмкIэ ыкIи спортымкIэ и Комитет ит-хъаматэ игуадзэу Ю. Джар-мэкIор, Адыгеим испорт иве-теранэу П. Иваненкэр, МыекIо-пэ футбол клубэу «Зэкъош-ныгъэм» идиректор шъхъагъэу А. Натхор, нэмыкIхэри.

Зы командэм зэдыхэтхэу футбол зэдэшIэхэу илъэсыбэ къыхэкIыгъ. Б. Г. Литвиновым «Кубань» Краснодар Iоф ши-шIэ зэхъум Адыгеим шыщхэм аIукIэмэ, мэфэкI мафэ къе-кIугъэу къызыщигъэхъуштыгъ. ГукIэгъоу хэлъыгъэм гъуэн имыIагъэу иныбджэгъухэм алыгъэ, Литвиновхэм яунагъо кIыныр далэты.

Тхъэм джэнэт къыует, тильа-пIэу Литвинов Борис Григорий ыкIор. УишIушIагъэ егъашIи тшыгъушпшэцтэп.

Ныбджэгъу куп.

ИлъэсыкIэм ипэгъокIэу зэхашагъ

Адыгэ Республикэм эконо-микэ хэхъоныгъэмкIэ ыкIи сатыумкIэ и Министерствэ илъэсыкIэ мэфэкIэу къэбла-гъэхэрэм япэгъокIэу тыгъэгъа-зэм и 22-м ермэлыкъ Мые-кIуапэ шызэхышIагъ. Ащ хэлэ-жъагъэх АР-м и Правительствэ ипашэ игуадзэу Алексей Пет-русенкэр, министрэхэм я Каби-нет хэтхэр, республикэм и Ко-митетхэм, къулыкъухэм япашэ-хэр, нэмыкIхэри.

Ермэлыкъым мэкъумэщ хъызмэтшIапIэхэр, сатыушI предприятиехэр, шапIэхэр,

фермерхэр хэлэжъагъэх. Гъо-мылэпхъэ ыкIи нэмыкI товар зэфэшъафыбэ ащ къэкIола-гъэхэм зэрагъэгъотын амал ялагъ.

Ермэлыкъым зипродукцие къезыщIагъэхэм зэкIэми Алексей Петрусенкэр якIо-лагъ, гъомылапхъэхэр шапхъэу шыIэхэм адештэхэмэ зэри-гъэшIагъ, уасэу агъэуцугъэхэм акIэупчIагъ. Джащ фэдэу мэфэ-кIэу къэблагъэхэрэмкIэ ермэ-лыкъым къэкIолIэгъэ пстэуми ар афэгушIуагъ, илъэсыкIэ хъяр-теханхэу афэлъэуагъ.

ЦIыфхэм нахыбэу ащэ-фыгъэх былымылыр, чэтылыр, адыгэ къуаер, мэфэкI Iанэм тырагъэуцощт пкIышъхъэ-мышъхъэхэр, хэтэрыкIхэр, нэмыкIхэри. Тызыдэгущы-Iагъэхэм ащыщхэм уасэхэм агъэрэзагъэхэри, зышIолъэ-пIагъэхэри къахэкIыгъэх.

Арэу шытми, мы мафэм цIыфхэр зэрэгъэчэфыгъэх, Лыжъ ЩтыргъукIымрэ Ос Пшъашъмэрэ ягъусэхэу къэ-шъуагъэх, оредхэр къаIуагъэх.
ТХЪАРКЪОХЪО Адам.

Нэбгыри 4 зы тхъамафэм...

Аужырэ уахътэм республикэм машIо къызэрэщы-хъурэм ипчъагъэ нахыбэ хъугъэу АР-м имэшлогъэкIосэ къулыкъу къытыгъ. Мы тхъамафэм изакъоу гъогогъуи 8-рэ чIыпIэ зэфэшъафхэм машIо къащыхъугъ, ахэм нэбгыри 4 ахэкIодагъ.

Кошхъэблэ районим ит посел-кэу Дружбэм дэт унэхэм ащыщ машIо къызыкIэнэм, зы нэбгы-рэ хэкIодагъ. Бысымыр ешъуа-гъэу тугыныр ымыгъэкIуасэу зэ-рэхъыгъагъ ары тхъамафэагъор къызыхэкIыгъэр. Унэу зэры-лыри стыгъэ, ежыри хэкIо-дагъ.

А дэдэм къыхэкIыгъ Мые-кIопэ районим ит поселкэу Ка-менномостскэм къышыхъугъэ машIори. Унэр зые хульфыгъэм ешъуагъэу тугыныр Iыпзыи, ошэ-курэу зыщычыерэм къыкIэнагъ ыкIи еж а машIом хэкIодагъ.

Тыгъэгъазэм и 17-м станицэу Ханскэм машIоу къышыхъугъэм

илъэс 86-рэ зыныбжэ бзыл-фыгъэр хэкIодагъ. МашIор къызыхэкIыгъэмрэ зэрарэу къы-хыгъэмрэ агъэунэфы. А мэфэ дэдэм Красногвардейскэ райо-ным ит псэупхъэу Еленовскэ-ми Преображенскэми, Кошхъэблэ районим ит къутырэу Казенно-Кужорскэми машIо къащы-хъугъ.

Ащ къыкIэлъыкIорэ мафэми, тыгъэгъазэм и 18-м, зы нэбгы-рэ машIом хэкIодагъ. Ари тугы-ным къыхэкIыгъ. МыекIуапэ исад товариществэу «Комму-

нальник» зыфиIорэм хэт дачэхэм ащыщ нэбгырищ шызэдешъуагъ. Тугыныр зэрамыгъэкIосэжы-гъэм къыхэкIыкIэ унэу зэрыс-хэм къызыкIэнэм, илъэс 39-рэ зыныбжэ хульфыгъэр хэкIодагъ, адритIум шьобжхэр атешагъэхэ хъугъэ.

МэфэкIхэр къэсынхэкIэ джы-ри уахътэ шыIэми, ар хигъэ-унэфыкIынэу езыгъэжъагъэр мымакIэкIэ энэгъуагъо. Ма-шIор — ебэныгъуаеу ыкIи зэ-рарыбэ къэзыхырэ тхъама-кIагъохэм ащыщ. Ащ уфэмы-сакъымэ, зыпари зыхэмышIы-хъажышъун чIэнагъэ уигъэшIын ылъэкIышт.

Чыгур джыри сысыгъэ

БлэкIыгъэ тхъамафэм тигъу-нэгъу Краснодар крайм чIыгур къышчысыгъэу зэрэшагъэу-нэфыгъэр Гупчэ ыкIи регио-нальнэ къэбарлыгъэIэс амал-хэм къатыгъагъ. Ар балли 3—4 хъуштыгъ, зыпари ыгъэ-фыкIуагъэп, зэхигъэуагъэп, ау цIыфхэм зэхашIэгъагъ. Джыри мары мы тхъаумэфэ мафэу кIуагъэм хы ШIуцIэ Iушъом шыIэ псэупIэхэм, анахъэу Ад-лер, Шъачэ, ТIуапсэ, поселкэу Лазаревскэм, Абхъаз Респу-бликэу ахэм къапэмычыжъэм икIалэхэм балли 5—6 хъоу чIыгур ащысыгъэу агъэунэ-фыгъ. ОшIэ-дэмышIэ Iофхэм-

кIэ Министерствэм къызэри-тыгъэмкIэ, километри 10-у нэп-къым пэчыжъэу хы чIэгъым чIыгур зыщэсыным, нэпкъым пэблагъэу шыт унэхэм ар къа-нэсыгъ. Джащ фэдэу чIыр Къэ-рщэе-Щэрджэс ыкIи Къэбэр-тэе-Бэлъкъар республикэхэм, Ставрополь крайм икIалэхэм ащыщхэм ащысыгъэу агъэ-унэфыгъ. Ар УФ-м ошIэ-дэ-мышIэ IофхэмкIэ и Министер-ствэ къыушыхъатыжыгъ. Чыгур зыщысыгъэхэм Мые-кIуапи къахиубытагъэу къэ-барлыгъэIэс амалхэм етIуп-шыгъэу къаты, зэхэзышIагъэ-хэри къалэм къыдэкIыгъэх, ау...

ОшIэ-дэмышIэ IофхэмкIэ АР-м и ГъэlorышIапIэ Адыге-им чIыгур шысысыгъэу зэраIуагъэр къыушыхъа-тыжыгъэп. Ащ ипресс-къулыкъу ипашэу Сергей Сергеевым къызэриIуагъэмкIэ, Адыгеим чIыгур сысыныр къызхэкIын фэдэ зэхъокIыныгъи шагъэунэ-фыгъэп, арэу шытми, Iофхэм языхтэ лъэплъэх.

Сейсмологхэм ащ фэдэ шы-нагъо зэрэщыIэр нахыпэкIэ къаIогагъэу ары Гупчэ ыкIи шьолгыр къэбарлыгъэIэс амалхэм къызэратырэу, ау зы-парэми цIыфхэм макъэ ари-гъэлугъэп. ЗэхэзышIагъэхэр

зэкIэри ыгъэщтагъэх, дунаир кIодыжыштыгъэу зэралогъагъэр агу къэкIыжыгъ. Сыхъат на-хыбэ темышIэзэ пстэури Iэ-сжыи яунэхэм якIужыгъэхэми, непэ къызнэсыгъэм ащыгуш-шэрэп, джыри къэсысыным тешыныхъэх. Сейсмологхэм Интернет нэкIубгъохэм къы-зэрашатырэмкIэ, Кавказым чIыгур шысысыным ищы-нагъо текIыгъ, ар ошIэ-дэмы-шIэ IофхэмкIэ къулыкъум къе-ушыхъатыжы. Тэ къытфэнэ-жырэу — ар тшIошэ дгъэхъу-нэу ары.

ХЪУТ Нэфсэт.

СОЦИАЛЬНЭ ШЫПАКІЭР

Зызыгъэчанын фаехэр ахэтых

Унашъохэр чыплэхэм зэфэдзу дэгъоу, ипалгъэм ехуылъу ащагъэцкълэжыкх плон умылкъышты, цыфхэм ясоциальнэ шыпаклэ зыкыгъэуагъэным, япсауныгъэ епхыгъэ яшлоигъоныгъэхэр нахыбэу зэшлохыгъэ хуонхэм яхыллэгъэ унашъохэр Урысые Федерацием ипашэхэм, хэбзэгъуау ыкхи нахыбэ зилэ унагъохэм зыщыпсэушты унэхэр зыщашышты чыгу лахьхэр ыпклэ хэмылзу ятыгъэнхэм ехыллэгъэ Федеральнэ законэу аштагъэр. Ащ кыпкырыкхыгъэ Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэми 2011-рэ илъэсым тыгъэгъазэм и 28-м номеру 59-рэ зытет Законэу «Сабыищ ыкхи нахыбэ зилэ унагъохэм ыпклэ хэмылзу яунэе чыгу лахьхэр ятыгъэнхэмкӀэ фитыныгъэу ялэр гъэцкълэжыгъэным ехыллэгъэ» зыфиорэр кыдыгъэкыгъэ.

Республикэ хэбзэгъуауцугъэр чыплэхэм зэрашагъэцкълэжыкхэр, ар заштагъэм кышыублагъэу кӀэлабэ зилэ унагъохэм чыгу лахь пчъагъэу аратыгъэр зэдгъашлэ тшӀоигъоу джырэблагъэ зылудгъэклагъ Адыгэ Республикэм мылкъу зэфышытыкълэхэмкӀэ и Комитет ипашэ игуадзэу Іэшхъэмфэ Алай.

«Ба, макӀа кӀэлабэ зилэ унагъохэр ыкхи зыщыпсэушты хэр зыщагъэпсышты чыгу лахь фэныкхъохэр республикэм исыр?» плон плэкӀышты. ШыӀэныгъэр зэрэгъэпсыгъэм елгытыгъэу, ахэм япчъагъэ ренэу зэхъокӀын зэрилъэкӀыштыр гурылогъуаеп. Арышъ, пӀалгъэ горэм тегъэпсыкхыгъэу кыалытагъэр ары нӀыпӀ аэрэмкӀэ узэрыгъозэн плэкӀыштыр. Адыгэ Республикэм ІофшӀэнымкӀэ ыкхи социальнэ хэъоныгъэхэмкӀэ и Министертствэ 2012-рэ илъэсым жьоныгъуакӀэм и 1-м ехуылъу зэфыхысыжыкхыгъэ пчъагъэхэм сабыищ ыкхи нахыбэ зилэхэр чыгу лахь яунаеу зэтыгъэн фаехэр ыгъэнафэщтыгъэхэр унэгъо 3992-рэ хуыштыгъэхэм, шӀэлогъум и 1-м ехуылъу ахэр унэгъуипшыкӀэ нахь макӀэ хуыгъэх.

Алай кызызериуагъэмкӀэ, мы илъэсым сотыхи 6-м кышыублагъэу 25-м нэсэу унэгъо 400-м яунэе чыгу лахьхэр аратыштыгъэ агъэнфэгъагъ. Сыда джы пэшлорыгъэшъ зэфэхысыжыкхэм нафэ къашыгъэр? КызырэдгъуриуагъэмкӀэ, зыцӀэ кьетлогъэ комитетым ипшъэрылгъэр псгъэуми анахь дэгъоу егъэцкълэжыкх. ЗекӀэ республикэм мы ІофшӀэныр зэрэщы-зэхэшагъэм комитетыр лыплъэн, зэфэхысыжыкхэр ышӀынхэ ыкхи ахэм къагъэлабгъохэр министрэхэм я Кабинет лыгъэІэсынхэ зэрэфаем имы-

закъоу, кӀалэу Мыекъуапэ чыгу лахьхэр шыгъэнфэгъэнхэм ыкхи хэбзэгъуауцугъэм ишапхъэхэм адиштыр фитыныгъэ зилэ унагъохэм аритынхэ фаеу шыт. Зыфатлорэр кӀалэм ишӀолгыр нахькӀэ, зекӀэ муниципальнэ образованиеу «КӀалэу Мыекъуапэ» кыхиубыгъэхэрэр арэп. КӀалэм кыхиубыгъэхэрэр нэмыкӀ псэуплэхэр кӀутырэр Гавердовскэм, Темыр-къокӀыплэ чыгъагъэхэм, нэмыкӀхэм яшӀолгырхэм а пшъэрылгыр ащы-зэшӀуехы кӀэлэ администрацием. 2012-рэ илъэсым ишӀылэ мазэ и 1-м ехуылъу чыгу лахьхэр ятыгъэнхэмкӀэ комитетым лъэлъу тхылы кызыхылабгъэхэр унэгъо 218-рэ хуыштыгъэхэм, шӀылэ мазэм кышыублагъэу чъыпыогъум ехуылъу унэгъуи 123-м кӀалэу Мыекъуапэ хаплэхэр царатыгъэх. Муниципальнэ образованиеу «КӀалэу Мыекъуапэ» кыхиубыгъэрэр псэуплэхэм адэс унэгъо 205-м лъэлъу тхылыгъэр кыатыгъэх нахь мышӀэми, джырэкӀэ зымы чыгу лахь ратыгъэгон, зэхэщэн Іофгыгъохэм ашӀокыгъэхэп.

Зэфэхысыжыкхэм кызызрегъэлабгъорэмкӀэ, республикэ хэбзэгъуауцугъэм игъэцкълэжыкх Тэхьутэмыкхое, Мыекъопэ, Теуцожь районхэм зэрашъы-зэхэшагъэми уигъэрэзэн ылъэкӀыштыгъэ. Тэхьутэмыкхое районымкӀэ унэгъо 202-м, Мыекъопэ районымкӀэ унэгъуи 147-м ялгъэу тхылыгъэр администрაციехэм ачӀэлъых, ау джырэкӀэ зымы хаплэ фагъэнфэгъэп. Джэджэ районымкӀэ зымы лъэлъу тхылы кытыгъэп. Лъфыгъабэ зилэхэм чыгу

лахьхэр ятыгъэнхэмкӀэ апэрэ лъэбгъэхэр ашыгъэх Адыгэ-кӀалэ, Кошхъэблэ ыкхи Шэуджэн районхэм. Кошхъэблэ районымкӀэ лъэлъу тхылы кызытыгъэ унэгъо 32-м шышхуэ 22-м чыгу лахьхэр аратыгъэх. Шэуджэн районым шыпсэухэрэр унэгъо 19-м унэ зыщашышты хаплэ араты ашӀоигъоу кыкӀэ-лъэлъуагъэхэм, унэгъо 12-м ялгъэу афагъэцкӀагъ. Адыгэ-кӀалэ шыпсэухэр хаплэ кыкӀэ-лъэлъуагъэхэр унэгъо 82-рэ хуыштыгъэх. Ахэм ашышхуэ унэгъо 18-р псэолгъэшыным фежъэнхэ алъэкӀышты.

КӀэлабэ зилэ унагъохэм яунэе чыгу лахьхэр ятыгъэнхэмкӀэ кӀэлэ ыкхи район администрაციехэр сыда кызытэзыІажэхэрэр? Гугъуемылыныгъэм кышыублагъэу, пэрыохуэ Іаджхэми къагъэуцунхэ алъэкӀышты. ГушыӀэм пае, хэбзэгъуауцугъэхэм зэрагъэнафэрэмкӀэ, зэхэубытагъэу чыплэ гъэнфагъэ горэм хаплэхэр цыфхэм царатыгъэхэм, ахэм бюджет мылкъукӀэ электричествэр, псыр, гъогухэр, нэмыкӀхэр ящӀэлгъэнхэ фае. Ахэм мылкъу шӀуклае апӀугъэхъэгъэн фаеу шыт. Ар бюджетым кышы-дамылгытагъэм ыкхи ащ фэдэ амал ямылагъэм, ари зыкӀэ пэрыохуэхэм ашышты. Чыгу лахьхэр унагъохэм афэгъошыгъэнхэм шысэхуыкыгъэхэрэр зэрэщытыгъэми Іофыр икӀоу климатгъэкӀырэнкӀэ мэхуэ. Бэ джащ фэдэу зигугъу кыпшынын плэкӀыштыр. Арэу шытми, федеральнэ ыкхи шӀолгыр хэбзэ Іэшхъэтетхэр хэбзэгъуауцугъэр чыплэхэм зэрашагъэ-

цкӀэжыкхэр нахь пхыашуэ зэрэщыплгъэхэрэр, пшъэрылгы-кӀэхэр кызырагъэуцухэрэр ыкхи кызуцӀэжыкхыгъэхэрэр нахь нафэ кызызрегъуауцугъэм елгытыгъэу, администрациехэм япашэхэми а Іофыр янэплгъэу нахь пытэу рагъэуцон фаеу хуышты.

— Республикэ хэбзэгъуауцугъэм хэгъэхъожыкхыгъэхэр фядгъэ-шыхэ тшӀоигъоу ифэшъошэ предложениехэр тэгъэхъызырых, — еІо икӀэхым тигушы-Іэгъу. — Унэ зышишышты чыгу лахьхэр ыпклэ хэмылзу зэрэратыгъэр кызыгъэнфэрэ унашӀор цыфым еоты кыоды-кӀэ сабыищ зыпылгыр псэолгъэшыным псынӀлэу фежъэн ылъэкӀыштытэп. Инженерыр кьэбгъэблэгъэнышъ, уицӀыгу лахь игъунапкӀэхэр чыплэм пкӀэхэмкӀэ себгъэгъэнфэным фэшӀІ сомэ мин заулэ лыштын фае. Арышъ, а пшъэрылгыр муниципалитетхэм зэшӀуахын фаеу республикэ хэбзэгъуауцугъэм хадгъэтхэжы тшӀоигъу. Сабыищ зилэ унагъохэмкӀэ ари ІэпылгъушӀу хуышты.

Сабыищ ыкхи ащ нахыбэ зилэ унэгъо псгъэмэ шыӀэкӀэ амалэу ялэр зэфэдэп. Ау ахэм къахэфэнхэ алъэкӀышты зычӀэ-сыхэ унэр цыкӀоу ыкхи цыфым ишӀыӀэныгъэкӀэ ишӀыкӀэ-гъэ амалхэр зыщыбгъэпсынхэ умылгъэкӀышты шытхэр. Ащ фэдэхэм агу ихыкӀырэ, чэщ мычыеу къаӀлурэр уримы-хылабгъэу зэхэпшӀэщтэп. КызырэтшӀошырэмкӀэ, ары псгъэмэ апзу кыдылгытэгъэн ыкхи зигугъу кытшыгъэ кыныгъом идэгъэзыжыкх гъэ-псынӀлэгъэн фаеу уахытэм пшъэрылы кызыкӀыгъэуцурэр.

СЭХЪУТЭ Нурбий.

ШЪАЧЭ-2014

Гъогоу ыкӀуштыр гъэнэфагъэ

Олимпийскэ джэгунхэм Олимпиадэм имашӀо ащагъэблэныр хэбзэ хуыгъэ. Апзу ащ фэдэ машӀо зыщыкӀагъэнгъагъэр 1936-рэ илъэсым кӀалэу Берлин шыкӀогъэ Олимпиадэр ары. Ащ кышыгъэ-жыгъэу Грецием икӀалэу Олимпием шызекӀагъэнэрэ машӀом шыщ мэшлӀотхуабзэ Олимпиадэр зыщы-рекӀокӀышты кӀалэм нагъэсы. Ащ километр мин пчъагъэ кызыпечы, эстафетэм цыфыбэ хэлажэ, мэшлӀотхуабзэр псэуплэ зэфэхъаф-мэ адахъэ.

Шъачэ шыкӀошты Олимпиадэм имэшлӀо эстафетэ гъогоуанэу кыкӀуштыр агъэнфэгъах. Олимпиадэм изэхэщӀкӀо комитет кызырэ-щаІорэмкӀэ, эстафетэм километр мин 65-рэ хуэрэ 14-гоу кыкӀушты, ащ нэбгырэ мин 14 хэлэжышты. Машлор псэуплэ зэфэхъаф 2900-мэ «къашыуцущты», Урысые Федерацием ишӀолгыр 83-мэ апхыры-кӀышты. Машлор Москва кырахуэ Шъачэ кынагъэсыфэ мэфі 123-рэ гъогоу тетышты. Эстафетэр тапӀкӀэ шыӀэгъэ Олимпиадэ псгъэмэ яэстафетэхэм анахь кӀыхъэщты. Ащ кыкӀушты гъогур Чыгум изкватор икӀыхыгъэ фэдизрэ ныкӀорэ мэхуэ. Москварэ Лондонрэ азыфагу илгъогоуанэм фэдэ 26-м ехуэ. Эстафетэр уашъом, чыгум, псым, псычӀэгъым ашылабгъэкӀогъэщты. Олим-

пийскэ мэшлӀотхуабзэр Эльбрус, Байкал анэсышты, Темыр полюсым кӀошты, космосым быбыныри кыдыхэты. Къэтлогъэ псгъэу кыдылгытэмэ, ащ фэдэ мэшлӀо эстафетэ джынэс цыфхэм алъэгъугъэп. Арышъ, ар Гиннес зэшхэм ятхылы датхэнэу гугъапӀэ шыт.

Олимпиадэм имэшлӀотхуабзэ 2013-рэ илъэсым чъэпыогъум и 7-м Москва кынагъэсышты, ыужырэ мафэм эстафетэр гъогоу техъашты.

ЗэхэщӀкӀо комитетэу «Шъачэ-2014» зыфиорэм ипашӀэу Д. Чернышенкэм Олимпиадэм имэшлӀотхуабзэ зыдэхъашты кӀалэхэр кыпчыгъэх. Ахэм Адыгэ Республикэм икӀэлэ шъхьаІу Мыекъуапи ахэт. Эстафетэр Кавказым кызысыкӀэ, Махачкала, Грознэр, Магас, Владикавказ, Налчык кызызэринэкӀыхэкӀэ, «пшъыгъэу» ар Мыекъуапэ кьэблэгъэщты. Ащ ыуж Краснодар икӀынышъ, Олимпиадэм имашӀо зэрэзекӀагъэнэщты мэшлӀотхуабзэр Шъачэ нагъэсышты.

ШЪАУКЪО Аслъангуаш.

ИпшыпӀагъэм кьекӀужыгъэ

Аужырэ илъэсхэм кьэралыгъо кӀулыкӀу зэфэхъафхэр зэхэгъэхъажыгъэнхэр, зэхэгъэкӀыжыгъэнхэр, Іоф зыщашӀэрэ чыплэхэр зэхэ-кыгъэнхэр тыхэгъэу шэны шыхыгъэ. Ау гупшысэ ку-урэ кӀэлъытгъэкӀэшлурэ зыхэмыл зекӀуакӀэм шӀуагъэ кымыгъэу бэрэ кызырэхэ-кырэ тинэрылгъэу, тегъэ-тхъаусыхэ, зекӀэри экономикэм еопхы кыодыекӀэ цыфхэмкӀэ нахышӀоу зэрэщымытыр нафэ кытфешы. Джы Іофым кӀэхуэу фэху-гъэмкӀэ, ащ зэрэтетыгъэр кьегъэлабгъо зигугъу кьэ-шышты хуыгъэ-шӀагъэми. Хэгъэгу кӀоцӀ ІофхэмкӀэ Министертствэм ижежрайоннэ тхын-ушэтын отдел (МРЭО) ыпӀкӀэ Тэхьутэмыкхуае дэ-тыгъэ, а районымрэ Адыгэ-кӀалэрэ автомашинэ зилэхэр ашыпсэухэрэм яфӀо-фашӀэхэр афигъэцкӀэштыгъэ. Автомашинэхэр учетым шы-хагъэуоштыгъэх, шыхатхы-кыжыштыгъэх, тхылыгъэр афышызэблахуштыгъэх, нэмыкӀ фӀо-фашӀэхэр цыфхэм шафагъэцкӀэштыгъэх. Районым шыпсэухэрэмкӀэ ар лъэшэу Іэрыфэгъоу шытыгъэ.

Ау отделыр Тэхьутэмы-

кхуае дахыжы, 2009-рэ илъэсым ибэдзэгъу мазэ Адыгэ-кӀалэ ахыжыгъагъ. Сыди-гъокӀи районым шыпсэухэрэм ашыштыбэхэр отделым еуалӀэштыгъэх, ар зыдэщыІэ чыплэр зызэблахуым кыныгъуабэ къазэрафыкӀокӀы-гъэр кьэнэфагъ. Афыпсынэ кьоджэ псэуплэм уикӀынышъ, Адыгэ-кӀалэ нэс уклон хуэм, километр 70 — 80 фэдиз пӀлун фае. Мэфэ псаум чэ-зым хэтхэзэ зыфӀэкӀогъэхэ Іофыр къаыгъэцкӀагъэу ІофшӀэгъу мафэр аухуэ бэрэ кыхыкӀыштыгъэ. Автомашинэ зилэхэм язэкъуагъэп. Полицием хэтхуэ Тэхьутэмыкхуае икӀыхэзэ ІофышӀэ кӀоштыгъэхэмкӀэ псынӀлэгъуа-гъэп. Чыплэр зэблэхуыгъэ-ным кӀэщакӀо фэхуыгъэхэм ащ тетэу зыкӀашыгъэр цыфхэм къагурыІон алъэкӀы-штыгъэп. Джащ фэдэу уахы-тэр лыкӀуатэ кьэс отделыр дзыхыжыкыгъэхэми къагу-рыІожыштыгъэ тэрэзу зэрэ-мызекӀуагъэхэр, ау непэ дэ-пхыжынышъ, неущ кьэп-хыжынын Іофэу ар зэрэщы-мытыр ашӀэштыгъэ.

Сыдэу шытми, Іофым ашыпкӀэу фежъэхи, отде-лыр Тэхьутэмыкхуае икӀэ-

рыкӀэу кьэхыжыкыгъэным епхыгъэ Іофыгъохэр зэра-хыгъэх, кӀэхуи фашыгъэ. Мы илъэсым ишӀӀогъу мазэ ар къуаджэу Тэхьутэмыкхуае къахыжыгъэ.

Отделыр Тэхьутэмыкхуае кызырэрэщызӀуахыжыгъэм епхыгъэ зэхэхэр мэфӀкӀ ма-фэм фэдагъ. КъӀэлогъагъэх Адыгэ Республикэм и Пре-мьер-министрэу КъумпӀыл Мурат, хэгъэгу кӀоцӀ Іофхэм-кӀэ министрэу Александр Речицкэр, ащ игуадзэу Евге-ний Долматовыр, Тэхьутэ-мыкхое районым ипашӀэу Шъхьэлэхэ Азмэт.

Премьер-министрэр зэх-хэм кызышӀэгъушӀым хи-гъэунэфыкӀыгъэ районым шыпсэухэрэм ящӀӀэкӀэ-псэ-укӀэ зыкызырӀэгъырэ, ащ дыкӀыгъоу фӀо-фашӀэхуэ афагъэцкӀэхэрэми ренэу зэ-рахыхэрэр. Ахэм къапкы-рыкӀыхэзэ, республикэмрэ районымрэ япашэхэм отде-лыр Тэхьутэмыкхуае кьэ-хыжыкыгъэныр игъоу алъэ-гъугъэ.

Джырэблагъэ отделым тышылабгъэ, ащ ІофшӀэн зэрэзэхъагъэр, агъэцкӀэхэрэр ІофшышӀэхэм кытфалогъэ. Полицием икӀулыкӀу зычӀэт унэр дэгъоу агъэцкӀэжыгъэ, теплгъэ дахэ иІэ хуыгъэ, ка-бинетхэр хьоо-пшаух, нэфы-нэх, гуІэтылӀэх. ЯшыкӀгъэ оборудование лъэпкхэр къа-шӀэфых.

ХЪУШТ Шъбан.

Тикъуаджэ дэтыгъэ колхозыр

ПсычІэгъ хъугъэ сикъуаджэу Шыханчэрыхъаблэ дэтыгъэ колхозэу «Путь к коммунизму» зыфалощтыгъэм А. М. Беленкович ышІэклэ еджэгъагъэх. Хэ-та а Беленковичыр? Граждан заор Урысыем щыкІо зэхъум Буденнэм идзэ ар хэтыгъ, полкым командирэу илагъ. Заор захым Москва кІожыгъагъэ. Дзэ ставкэм ар егъакІо Москва дэт пІэклорышІ цехэу илъэ-сым пІэклор мини 10 кызыщы-дагъэкІырэм. А цехым кыгъэ-гъунэрэ чІыпІэм авиационнэ заводым ишІын шегъэжыгъэ-ным кІэщакІо ар фэхъу. Псэолъэ инэу рагъэжыгъэм ипашэу агъ-нафэ. Заводыр псынклэу ашІын фаеу дзэ ставкэм рехъухъэ.

Беленкович полкым икомандир зэхъум ащ хэтыгъ къулы-кым ихынкІэ шысэтэхыпІэу шытыгъэ офицерэу Сурухановыр. Ар Адыгэ хэкум игупчэу шытыгъэ квалэу Краснодар икоммунальнэ хызмэт иІэ-шхъэтетыгъ. НэбгыритІур дэгъоу зэрэшІэщтыгъэх. Суруха-

новым пшъэрылъ фашІы кра-им ит колхозхэм ашыщэу Іоф-шІэныр дэгъоу зышагъэцакІэ-рэм Беленкович ыцІэ фаригъэ-усынэу. Ащ фэдэ хызмэтшІа-пІэу Адыгэ хэкум итмэ Суру-хановым къахихыгъагъ сикъуа-джэу Шыханчэрыхъаблэ дэ-тыгъэр. Чырбыщгъэжэ завод-дэу Псэкъупсэ иджабгъу нэпкэ колхозым тыришыхъэгъагъэм кыдыгъэкІырэмэ тамыгъэ ате-лгыгъ «К-3-Б» ыІоу. Ащ кы-кыштыгъэр «Колхоз Беленко-вича». Джа чырбыщыжхэр блэкІыгъэ уахтэм инэпэплъ-хэу джыри тилэх.

1934-рэ илъэсым ишылэ мазэ Адыгэ хэкум партийнэ конфе-ренциеу шыкІуагъэм Хъахъурэ-тэ Шыханчэрые кышцілогъагъ шеф ІэпыІэгъу тутын зышІэрэ колхозхэм къазэраратыштыр. Ащ фэдэ ІэпыІэгъу тикъоджэ колхозэу Беленкович ыцІэ зы-хырэми кыратыштыгъ.

Сыда Беленкович сикъуа-джэу Шыханчэрыхъаблэ фи-шлагъэр? АпэрэмкІэ, колхозым

щылажхэрэ пэпчъ фэхъунэу чэ-тэн фыжъ тюк пчъагъэ къа-ригъэцагъ, Іоф ашІэ зыхъукІэ ашыгъыштыр ащ хашІыкІы-штыгъ. ЯтІонэрэмкІэ, кІышым ушыгъукІыным пае Іэмэ-псы-мэу ишыкІагъэр зэкІэ, щыды-бжыри зэрахэтэу, зэрыз хы-лэзэщэ машинэ колхозым кы-ритыгъагъ, ар къуаджэмкІэ по-луторкэкІэ заджэщтыгъэхэм фэдэ апэрэ машинагъ. Ящэ-нэрэмкІэ, охътабэ темышІэу ятІонэрэ хылызэщэ машинэу ЗИС-5-м фэдэ колхозым кы-ритыгъагъ. Ахэр зэкІэ къуа-джэм итарихъ шыщых.

Колхоз чыгыхатэу гектар 20 фэдизэу мыІэрысэ, къужъ, кышцілэ, хыригъэ, абрикос чыг-хэр зишъошагъэхэу «КъэлэкІыб чыгыхатэкІэ» заджэщтыгъэхэр хъураеу цэ кыкІухъу мэркІо чыгъ сатыришкІэ къэшыхъ-гъагъ. Ащ къоджэдэсэу шыла-жэщтыгъэр мэкІагъэп.

Бригадэ псэоу колхозым иІэ-мэ анахъ къахэщэу лажэщтыгъ тутынышІэ бригадэу Мамый

Амзанэ пашэу зилагъэр. А лыр лэщэу хъупхъэу цІыфмэ ахэ-тыгъ, ахэр гъэхъагъэхэр ашІы-ным фызыхищэщтыгъэх. Туты-ныр шаблэнэу, шагъэгъунэу Псэкъупсэ иджабгъу нэпкэ ты-рашІыхъэгъэ псэуалъэм фэдэ иІэу тирайон колхоз итыгъэп.

Къуаджэм иколхозэу Белен-кович ыцІэ зыфаусыгъагъэм лэжэкІо дэгъубэ хэтыгъ. Ащ чылэр лэщэу ыгъэлъапІэ-штыгъ.

1935 — 1936-рэ илъэсхэм Беленкович Шыханчэрые-хъаблэ заулэрэ къэкІуагъ, джа-щыгъум атырахыгъагъ мы су-рэтыр. Колхозым илэжыакІо-хэм ар лэщэу агъэшІогъагъ. Ежыри ылэзгъуэгъэм ыгъэ-рзэгъагъ. Колхоз тхыаматэу Лъэустэн Хъусенрэ лэжэкІо пэрытхэм ашыщыгъэ Къэдэ Аминэтрэ Москва, ВДНХ-м, хэлэжээнхэу рагъэблэгъэгъа-гъэх.

ІЭШЪЫНЭ Сэфэрбий.
Хэгъэгу зэошхом иветеран,
краевед, биограф.

1935 — 1936-рэ илъэсхэм къуаджэу Шыханчэрыхъа-блэ Беленкович кызыэкІом атырахыгъэгъэ сурэтым ит-хэр: апэрэ сатырэм сэмэгум-кІэ къегъэжыгъэу хэтхэр — **ЗекІогъу Къадыр, Ма-мый Чэтэгъэж, Хъунэго Тальэустэн-хъаджэр, А. М. Беленкович, Къэдэ Хъэ-мат, Мамый Якъуб** (ащ кыгыт нэбгыритІур хыкІэу къафэкІогъагъэх), **Къэдэ ХъэкІэшъау, Хъунэго Мэ-дин, Цопсынэ Теуцожь;** ятІонэрэ сатырэм сэмэгум-кІэ къегъэжыгъэу хэтхэр — **Теуцожь Аслъан, Къэдэ Аминэт, Сурухановыр ишхъыгъусэрэ, Мамый Ибрахым, Лъэустэн Хъу-сен, КІыкІ Сэфэрбий, кІэлэцІыкІухъу Іэшъынэ Сэфэрбий** (мы тхыгъэм иавтор), **Лъэустэн Бэтрак, Хъапэлх Шамил, Лъэустэн Ибрахым, Хъунэго Ис-хыакъ.**

Кошхъэблэ районым ипрокуратурэ ыуплъэкІугъ

Кошхъэблэ районым ипро-куратурэ муниципальнэ гъэ-псыкІэ зилэ «Кошхъэблэ къо-джэ псэупІэм» иадминистра-ции чІыопсым икъэухъумэн епхыгъэ хэбзэгъуагъэр зери-гъэцакІэрэр тыгъэгъэзэ мазэм ыуплъэкІугъ.

Кошхъэблэ районым икъо-джэ псэупІэхэм яадминистра-циехэм мы хэбзэгъуагъэр за-улэрэ зэраукъагъэр уплъэкІун-хэм ялгъэхъан нафэ къэхъугъ.

2002-рэ илъэсым шылэ ма-зэм и 10-м аштэгъэ Федераль-нэ хэбзэгъуагъэу N 7-р зы-тетэу «Тыкъэзыуцухъэрэ дуна-

им икъэухъумэн ехылагъ» зыфилорэм ия 11-рэ статья ия 1-рэ Іахъ диштэу цІыф пэпчъ фитыныгъэ иІ чІыопс къабзэм цыпсэунэу, хызмэт ІофшІэным е нэмыкІ ІофшІэным, чІыопс, техногеннэ нэшанэ зилэ, ошІэ-дэмышІагъэ зыхэлъ тхымыкІа-гъохэм зэрарэу кыздахыхэр-рэм ар ащиухъумэнэу, тыкъэзы-уцухъэрэ дунаим изытгекІэ къэ-бар шыыпкыэр кызыІэкІыгъэ-хъанэу.

2002-рэ илъэсым шылэ ма-зэм и 10-м аштэгъэ Федераль-нэ хэбзэгъуагъэу «Тыкъэзы-уцухъэрэ дунаим икъэухъумэн

ехылагъ» зыфилорэм ия 16-рэ статья кызыэрэщыдэлъыта-гъэмкІэ, чІыопсым зэрар фэхъу-хэрэм тазыр атын фае. 1993-рэ илъэсым шылэ мазэм и 1-м кышщегъэжыгъэу мышкІэ Іэу-бытыпІэ кызыфашІырэр Уры-сые Федерацием и Прави-тельствэ 1992-рэ илъэсым шы-шхъэлум и 28-м ышІыгъэ уна-шъоу N 632-р зытетэу «Тыкъэ-зыуцухъэрэ дунаир зэраушІо-рэм, хэкІхэр зэрэратэкъухэрэм, нэмыкІ зэрархэм апае ахыщэу атыштыр зэрагъэнэфэрэ шІы-кІэр ухэсыгъэным ехылагъ» зыфилорэр ары.

Мы унашъор алъэІэсы чІыо-псым игъэфедэн епхыгъэ сыд фэдэрэ ІофшІэны Урысые Феде-

рацием щызыгъэцэкІэрэ пред-приятиехэм, учреждениехэм, организациехэм, ІэкІыб къэрал юридическэ, физическэ лицэ-хэм. Жыир, псыхъохэр зэрау-шІойхэрэм, хэкІхэр зэрэратэ-къухэрэм ыкІи нэмыкІ зэрар-хэм апае ахэм ахыщэ аІахы.

Экологием, технологием, атомым алъыплъэгъэнымкІэ Федеральнэ кулыкъуем 2006-рэ илъэсым мэкъуогъум и 8-м ышІыгъэ унашъоу N 557-р зы-тетэу «Тыкъэзыуцухъэрэ дуна-им зэрар зэрэрахыгъэм пае ахы-щэр затышт пІалъэхэр гъэнэфэ-гъэнхэм ехылагъ» зыфилорэм ия 1-рэ, ия 2-рэ пунктхэм ате-тэу зэфэхысыжъ кызыфа-шІырэ мзышым кыкІэлъы-

кІорэ мазэм ия 20-рэ мафэ нахъ мыгужъоу ар атын фае.

Кошхъэблэ районым ипро-куратурэ зэхыщэгъэ уплъэкІун-хэм нафэ къазэрарышхъуэгъэм-кІэ, Кошхъэблэ районым икъо-джэ псэупІэхэм, джащ фэдэу предприятие заулэмэ хабзэкІэ агъэуцугъэ пІалъэхэм чІыо-псым зэрар зэрэрахырэм тефэрэ ахыщэр атырэп. Районым ипро-куратурэ зэхыщэгъэ уплъэкІун-хэм якІэуххэмкІэ 2012-рэ илъэ-сым тыгъэгъазэм и 13-м райо-ным икъоджэ псэупІэхэм япа-шэхэм ацІэкІэ тхылыи 9, райо-ным ипредприятиехэм япашэ-хэм ацІэкІэ тхылыи 2 зехыгъэ-уцагъ. Хэбзэуахыгъэу ашІы-гъэхэр дэгъэзыжыгъэн зэрэфар-ахэм къащыдэлъытагъ.

Кошхъэблэ районым ипрокурор иІэпыІэгъоу С. А. ЧЕРНЕНКО

УПСАУНЭУ УФАЕМЭ

Непэ мы нэклубгъом зигугъу кышчытшы тшюигъор хэтэрыклхэу тиланэхэм мафэ къэс атедгъуцохэрэм ащыщхэм псауныгъэмкIэ фэдэу ахэлхэр, уз зэф- шхьафхэм яIээгъэнымкIэ амалэу яIэхэр ары. Мы- хэм, хэтэрыклхэм, «яшхьафхэм» язэгъэшIэн пылхэм кызырэхэагъэщырымкIэ, нэмыкI гъомылэпхьабэмэ ахэмыгъотэшт вещество зэфшхьафхэр ахэлхь, витаминхэмкIэ лъэшэу баих. Iээным имызакъоу, хэшылкI афизилэхэмкIэ «косметолог» мыдэйхэуи ахэр щытых.

Мы рубрикэр зилэ тхыгъэхэм хэтэрыкI заулэхэм такъышчы- тегушылагъ. Непэ зэдгъэшIэ- нэу кыыхэтхыгъэр анахыбэрэ бысымгуащхэм агъэфедэрэ бжыныр ары. Шыпкъэ, ар хэмылгъэу упшэрыхьаныр кы- зышIогъэшIыгъуай. Ау ащ шыагъэу хэлхэр икъу фэдиэу тэшIэу тфэлосттэп.

ЗэрагъэунафыгъэмкIэ, бжы-

ным хэлхьх каратиныр, бе- локхэр, шыоушыгъур, мине- ральнэ шыгъухэр, эфирнэ да- гъэр, витаминхэу В1-р, В2-р, В3-р, В-р, Е-р, С-р, нэмыкIхэ- ри. Зэпахырэ узхэу дизентери- ем, дифтерием, жьэгъузым, стрептококкым ямикробхэр бжыным еукIых.

Бжыным гум дэгъоу Iоф регъашIэ, лъым шыоушыгъоу

хэлхьыр нахь макIэ ешIы, лъын- тфэхэр егъэушхьэбых, нэгъу- клэтIый зэхэтым марко ихъуа- гъэмэ, къеукъэбзы. Мы хэтэ- рыкIыр кызыфагъэфедэ грип- пым пэуцужыгъэнымкIэ, кьуп- шхьэ зэрытыпIэхэм яузхэм, атеросклерозым, нэмыкIхэм яIээгъэнымкIэ. Къыхэгъэщы- гъэмэ хъушт акъылкIэ Iоф зы- шIэхэрэм бжыныр нахыбэрэ агъэфедэн зэрэфаер.

ШЪУФЭСАКЪ! Нэгъуе- тэныр (гастрит), нэ- гъум е клэтIым егъэ уз (язвэ) зилэхэм, зыгу узыхэрэм, зи- нэгъу чIэгъчIэлъ же- лезэ (поджелудочнэ железар) етагъэхэм бжыным зыцадзыен фэе.

Къупшхьэ зэрытыпIэр мэузымэ, артрит уилэмэ

* Бжынышхьэр жьэгъэу уупкIэтэнышхьэ е гъэушхьэоилхэмкIэ (тер- кэмкIэ) бгъэушхьэнышхьэ, хъэдэн пIуакIэм (салфет- кэм) зэфэдэу теплхьащт, ащ ыкIыIу хъэдэн тепхьо- нышхьэ, узырэ зэрытыпIэм кытемизынуу теппхьащт, фэбэ горэ ащ къепцэкIышхьэ

* Бжынышхьэ гъэушхьэбыгъэ грамм 250-р хэлхьащт шыоу грамм 100-м ыкIы ащ хэбгъэхьащт сэнэ лит- рэныкIо («сухое белое» зыфалорэм фэдэ). А зэ- хэлхьыр чэц-мэфитIо цыбгъэтышхьэ мээхэ чы- нIэ чыIэтагъэм игъорыгъоу зэлэгъахьэзэ. Нэ- ужым ар узыжынышхьэ, джэмышхьышхьэ 2 — 3 мафэм уешыошхьэ.

* Бжынышхьэ жьэгъэу уупкIэтэнышхьэ, псы литрэм такъыкI 15-рэ кыыцIыбгъэжыошхьэ. А псыр нэужым узыжынышхьэ, угъолхьыжынышхьэ ыпэкIэ зы стэчан из ишхьушхьэ. Чэцырэ дэгъу чыыхэрэм ар агъэфедэмэ дэгъу.

ИээкIэ амалэу бжыным иIэхэр

Атеросклерозыр

* Бжынышхьэр жьэгъэу уупкIэтэнышхьэ, шыоушыгъу хъад- жыгъэ стэчаннхьэ хэптэкъо- нышхьэ, чэц-зымафэрэ ар цыбгъэ- тышхьэ. Узышхьахэрэм ыуж сы- хьат тебгъэшIэнышхьэ, джэмыш- хым из ишхьушхьэ. Арэушхьэу ма- фэм цэгъогогъоу ишхьушхьэ.

Чыхьыр (ангинэр)

* Бжынышхьэ кыкIэкIы- рэ псыр кыкIэкIынышхьэ, ащ лъытыгъу шхьащт, арэушхьэу мафэм цэгъогогъоу уешыошхьэ.

* Бжынышхьэр, мыIэрысэр жьэгъэу уупкIэтэ- нхьэ, бгъэу- шхьэ бжы- нхьэ, ахэм ахэлх- хьащт шхьэу

(къебгъэкIурэм фэдиз), ахэр дэгъоу зэхэбгъэкIурэхьанхьэ, шхьащт, арэушхьэу мафэм тIогъогогъоу ишхьушхьэ.

* Бжынышхьэ гъэушхьэо- игъэ джэмышхьышхьэ псы стэчаным кыыцIытебгъэжыо- нышхьэ, сыхьатипIырэ цыбгъэ- тышхьэ. Ар чым ибгъэччы- хьащт.

* Бжынышхьэ къажьэрэм па- хьэу кытыкIырэ зылушхьэныри дэгъу а узым игъэхьужыныкIэ.

Зыцэ узыхэрэм

* Бжыным кыкIэкIыгъэ псым хэгъэогъэ бзыушхьэ та- кырыр цэу узырэм иIэ гъуанэм ил- хьэмэ, узыр хэгъэ- жьукIы.

Нэклубгъор
зыгъэхьазыргъэр
ЖАКIЭМЫКЪО Аминэ.

ГЪОМЫЛЭПХЬЭ КЪОДЫЕХЭП

Жэлэетагъэр (бронхитыр)

* Бжынышхьэр жьэгъэу ууп- кIэтэнышхьэ, шыоу джэмышхьышхьэ хэлхьащт, псы стэчаннхьэ ащ хэлхьащт. Арэушхьэу зэхэп- лхьагъэр мэшIо макIэм тебгъэ- уцонхьэ, такъыкI 3-м къэбгъэ- жьошхьэ, сыхьатипIурэ цыбгъэ-

тышхьэ. Узыжынышхьэ, шхьащт, арэушхьэу мафэм пIэгъогогъоу уешыошхьэ.

* Бжынышхьэ гъэушхьэо- нышхьэ, шыоушыгъу хъаджыгъэ ип- тэкъошхьэ. Псыр ащ ихъуагъэм шхьащт, шхьащт, арэушхьэу мафэм пIэгъогогъоу уешыошхьэ.

Гриппыр

* Мы зэпахырэ узыр нахь жьэгъэу кызыщыжыгъэр лъэхьа- ным е ащ ыпэкIэ гъомылапхьэу бгъэфедэхэрэм бжыныр нахы- бэу ахэбгъэхьан фэе. Жьэгъэу

уупкIэтэнышхьэ бжыны джэмышхьышхьэ джэщ фэдиз шхьащт, узым упэу- цу жьынымкIэ ишIуагъэ кэа- цытэу еIо народнэ медицинэм.

* Гъэушхьэоилхэ (теркэ) нэдымкIэ бгъэушхьэбыгъэ бжынышхьэ шхьэ литрэныкIо хэлхьышхьэ, чэцым цыбгъэтышхьэ. Пчэды- жьым ар узыжынышхьэ, кы- кIэкIыгъэм мафэм уешыошхьэ ушхьэным ыпэкIэ такъыкI 15 цыIэу.

* Бжынышхьэр зэгъогъэ-

чынышхьэ, ащ кыыхэкIырэ пахьэр мафэм 3 — 4 лъэшэу зылушхьэ шхьащт, ишIуагъэ кэа- цытэу.

* ГъэушхьэоилхэмкIэ дэгъоу гъэушхьэбыгъэ бжынышхьэ зы джэмышхьышхьэ из кыыхэкIы- нышхьэ, псы кэажьэрэ стэчан кIэп- кIэщт ыкIы сыхьа- типIурэ цыбгъэ- тышхьэ. Нэужым ащ хэбгъэхьащт шыоу джэмышхьышхьэ ыкIы а псыр чым, нэащтIымы арыб- гъэччышхьащт.

* Гриппыр кыи- мыутэкIыным фэшI пэшIорыгъэшхьэу мырэушхьэу шхьащт дэгъу: бжы- нымрэ пхьэмрэ (морковыр) кэа- кIэпфыгъэ псым дагъэ хэбгъэ- хьащт (цыри зэфэдизхьэ, 1:1:1) ыкIы нэащтIымы гъоткIуи 2 — 3 мафэм цэгъогогъоу ибгъэ- тIошхьэ.

Пскэныр

* Жьэгъэу уупкIэтэнышхьэ бжыны килограммныкIом, шыоу грамм 50-м ыкIы шыоушыгъу стэ- чанитIум псы литрэ ахэб- гъэхьащт, зэхэбгъэкIурэхьан- хьэ, мэшIо макIэм тебгъэ- цытэу, сыхьати 3-м ар кэа-

гъэжыошхьэ. Мафэм цэгъогогъоу джэмышхьышхьэ тIуритIоу ащ уешыошхьэ.

* Бжынышхьэ гъэушхьэо- нышхьэ, шыоу шыоушыгъу хъаджыгъэ ип- тэкъошхьэ. Псыр ащ ихъуагъэм шхьащт, шхьащт, арэушхьэу мафэм пIэгъогогъоу уешыошхьэ.

ЛъыдэкIуаер

* Мын дэ- дэхэу бжынышхьэ 2 — 3 уупкIэтэнышхьэ, аркэ е спирт литрэныкIо кIэпкIэщт. Мээхэ чыIэ (мыччы- Iэу) бгъэушхьэнышхьэ, мэфит 7-рэ цыб- гъэтышхьэ. Пчэдыжыым ушхьэным ыпэкIэ псы джэмышхьышхьэ 3-м шхьащт, арэушхьэу мафэм цэгъогогъоу уешыошхьэ.

Косметикэр

КъамцIычхэр

* Бжынышхьэ гъэушхьэо- нышхьэ, ащ цыгъу тIэкIу иптэ- къошхьэ, цыбгъэтышхьэ псыр кыытэу цыгъу хэбгъэкIурэхьан олэкIыфэ. А псыр мафэм тIогъогогъоу кэа- цIычхэм ащыпфэзэ ишхьушхьэ.

Шьорыогухэр (веснушкэхэр)

* Пчэдыжыым- рэ пчыхьэмрэ шьорыогухэм бжыным кы- кIэкIыгъэ псыр ащыпфэмэ, нахь хэкIуакIэх.

Шхьащт екIымэ

* Бжыныр бгъэушхьэо- нышхьэ, псыр кыкIэкIынышхьэ. Ар шхьа- шьом шхьащт, IэпIэкIыр къепцэкIынышхьэ, сыхьатырэ хэб- гъэлхьащт. Нэужым сабынкIэ шхьащт пфыхьащт. МэфитIу зытешIэкIэ джыри арэушхьэу ишхьушхьэ.

Лыргъужыр

* Бжынышхьэ кэащтIыгъэкIэ ихъуан- тIэр жьэгъэу зэхэуупкIэтэнышхьэ, лыргъужыр хъуащт чыIэпIэхэм атеп- лхьащт.

Псауныгъэ шхьуIэнэу,
ИлгъыкIэ хьар
кызыфыхьащтхэм ащыц
шхьушхьэу тышхьуфэлгъа.

Нарэхэр

— Iазэр, шыпкъа «псауныгъэр сыд фэдизкIы пщэфын пIэкIышхьэ» зэ- рапорэр?

— Хэт кыIоу зэхэпхыгъа ащ фэдэ дэлагъэ?

Нарэр УдыкIэко Казбек кытфи- гъэхьыгъэ.

ПЕНСИЕХЭМКІЭ ФОНДЫМ ШЪУЩЕГЪЭГЪУАЗЭ

Нахьыбэрэ агъэфедэу аублагъ

ПенсиехэмкІэ фондым и Адыгэ республикэ Къутамэ шызэхэщэгъэ электроннэ егъэблэгъапІэр ПенсиехэмкІэ фондым цыфхэм ызэрэфэгъазэрэм хэзыгъэхъожьырэ амал къодыеу шыт нахъ мышІэми, ар агу ыхьыгъэу, нахьыбэрэ агъэфедэу аублагъ. Ащ зэрэтетыр пчъагъэхэм нафэ къашы. Цыфхэу, страховать ашыгъэхэу, организациехэу ыкІи цыфхэр страховать зышыгъэхэу закыфэзыгъазэхэрэм Іоф адэшІэгъэнымкІэ республикэ фондым шызэхэщэгъэ купым 2012-рэ илъэсым итыгъэгъазэ и 10-м ехьулэу цыфхэм къатыгъэ электроннэ документ 152-рэ къыІу-кІагъ. ГъэрэкІо джащ фэдэ ипІалгъэ ехьулэу къатыгъэгъэ электроннэ документхэм а пчъагъэр 57-кІэ (фэди 1,6-кІэ) анахьыб. Мы шыкІэр зыгъэфедэхэрэм янахьыбэр бзыльфыгъэх. ЗэкІэмкІи къытІукІэгъэ документхэм ащыщэу 93-р къэзытыгъэхэр бзыльфыгъэх.

Мы илъэсым электроннэ егъэблэгъапІэм упчІэхэр нахьыбэу къылыгъэгъэ-сыгъэх къалэу Мыекъяупэрэ (упчІэ 77-рэ) Тэхьутэмыкъое районырэм (упчІэ 29-рэ) ащыпсэухэрэм. Адрэ районхэм къарыкІыгъэхэр упчІэ 15 нылэп. Шэуджэн районым щыпсэухэрэм зы упчІи къатыгъэп. Нахьыбэу къакІэупчІэх пенсиехэр тэрзэу къалыгъэхэ ыкІи ахэм къахэхъошт, ІофшІэгъэ илъэс пчъагъэр сыдзущтэу къалыгъэра, ны (унэгъо) мылкъум сыд фэдэ гъэфедакІэха илэхэр, шъхъэзэкІо предпринимательхэм страховой тынхэр сыдзущтэу атыхэра, ашъхъэ тельтыгъэгъэ счэтэу ПенсиехэмкІэ фондым къафызэІуи-хыгъэм сыд фэдица мылкъоу цызэІу-кІагъэр зыфэпІощтхэм.

Электроннэ шыкІэм тетэу къатыгъэ упчІэхэр дгъэкІодыхэрэп ыкІи Федеральнэ законэу «Ашъхъэ тельтыгъэгъэ къэбархэм яхьыллагъ» зыфилорэм тегъэпсыкІыгъэу, нэмыкІэу къэпІон хъумэ, шъэф шыкІэм тетэу Іоф адэтэшІэ.

ШХОНЧЕШІЭ Рузан.
Цыфхэм яупчІэхэм Іоф адэзы-шІэрэ купым ипаш.

Шъуимылъку зыгъэІорышІэщтым шъуегупшыс

ПенсиехэмкІэ мылкъу зыщызэІуагъэ-кІэрэ Іахъ зиІэхэр мылкъоу зэІуагъэ-кІагъэр къыхъащт илъэсым зыгъэІоры-шІэщт органэу агъэнэфэщтыр къыхъыгъэным фэшІ тызыхэт илъэсым итыгъэгъазэ и 31-м нэс егупшысэхнэ алъэкІыщт. Мы Іофым къыхеубытэх 1967-рэ илъэсым къэхъугъэхэр ыкІи

ахэм анахъ ныбжьыкІэхэу зыщылэ-жъэхэрэ ІофшІапІэм страховой тынхэр ПенсиехэмкІэ фондым зыфыхигъа-хъохэрэр, къэралыгъомрэ цыфымрэ ахъшэ ІахъкІэ зэдыхэлажъэхэзэ пенси-ехэм апае мылкъу зэІугъэкІэгъэным ехьылІэгъэ Программэм хэуцагъэхэр ыкІи ны (унэгъо) мылкъур пенсиехэм апае мылкъу зыщызэІуагъэкІэрэ Іа-хьым хэзыгъэхъагъэхэр.

Пенсиехэм апае мылкъу ащызэІу-жъугъэкІэн шъулъэкІыщт:

— *ПенсиехэмкІэ фондымкІэ шъуи-кІызэ, ащ зэзэгъыныгъэ зыдишІы-гъэ гъэІорышІэкІо компанием. Мыщ дэжъым ІофшІэнымкІэ шъуипенси-е зэІуагъэкІэрэ Іахъэу иІэр шъуфи-гъэуцущт ыкІи къышъуитыщт Уры-сые Федерацием ПенсиехэмкІэ ифонд. Шъузэрэфаем тетэу къэралыгъо гъэ-ІорышІэкІо компаниеу (ГУК) Внеш-экономбанкыр е унэе гъэІорышІэкІо компаниеу къыхъыгъэхын шъуфит. Къэралыгъо гъэІорышІэкІо компани-ем (ГУК-м) елътыгъэмэ, унэе гъэІо-рышІэкІо компаниехэм пенсиехэм апае мылкъоу зэІужъугъэкІагъэр ин-вестициехэу зыхилъхъащтхэмкІэ ак-тивхэр нахьыбэу илэх.*

— *пенсиехэмкІэ мыкъэралыгъо фондхэу (НПФ) шІокІ зимылэ пенси-е страхованиер зІофшІэн къыхиубы-тэхэрэр. Мыщ дэжъым пенсиехэм апае зэкІэ мылкъоу зэІужъугъэкІа-гъэр ПенсиехэмкІэ фондым пенси-е хэмкІэ мыкъэралыгъо фондэу шъо къыхъыгъэхыгъэм ретыхъы. Ары пенсиехэмкІэ мылкъоу зэІужъугъэ-кІагъэр шъуфэзыгъэуцущтыр ыкІи къышъозытыщтыр.*

Мыщ дэжъым шъугу къэтэгъэкІы-жы пенсиехэм апае зэІужъугъэкІэгъэ мылкъур инвестициехэм ахэлъхъэгъэ-ным фэшІ гъэІорышІэкІо компаниехэм ыкІи пенсиехэмкІэ мыкъэралыгъо фонд-хэм ятыгъэныр шъо фитыныгъэу зэрэ-шъуиІэр, ау шІокІ имылэу ащ тетэу шъузекІон фаеу зэрэщымыгъыр.

Пенсиехэм апае мылкъоу зэІужъу-гъэкІагъэр гъэІорышІэкІо компанием е пенсиехэмкІэ мыкъэралыгъо фондым ешъуты шъушІоигъоу ишъухъухъа-гъэмэ, тызхэт илъэсым итыгъэгъазэ и 31-м нэс шъузыщыпсэурэ чІыпІэм ПенсиехэмкІэ фондым икъулыкъоу шыІэм е ПенсиехэмкІэ фондым зэзэ-гъыныгъэ зыдишІыгъэ организацием ІофшІэнымкІэ пенсием мылкъу зыщы-зэІуагъэкІэрэ Іахъэу иІэр зыджъугъа-кІо шъушІоигъо гъэІорышІэкІо компаниер е пенсиемкІэ мыкъэралыгъо фондыр зыфэдэр къызыІотыкІырэ заявлениекІэ зыфэжъугъэзэн фае. Къыхъащт илъэ-сым имэлылфэгъэу къыщыублагъэу кІэм тетэу шъуинахъщэ инвестициехэм ащылэжъэщт.

ГъэІорышІэкІо компаниехэу ыкІи пенсиехэмкІэ мыкъэралыгъо фондхэу шыІэхэр, заявлениехэм шъуашэу яІэр ыкІи ахэр зэрэптыхътхэ шыкІэр Уры-сые Федерацием ПенсиехэмкІэ ифонд исайтэу www.prf.ru ижъугъотэщтых.

Наталія БОГАТЫРЕВА
ИнвестициехэмкІэ ыкІи инвес-тициехэр учет шыгъээнхэмкІэ купым ипаш.

Унэ Іофыр нахъ ягуапэу къыхахы

ПенсиехэмкІэ фондым и Къутамэу Адыгэ Республикэм шыІэм непэ ехьулэу Адыгеим щыпсэухэрэ унэгъо 15014-м ны (унэгъо) мылкъум ехьыл-Іэгъэ къралыгъо сертификатхэр ари-тыгъ. Ахэм ащыщхэу унэгъо мини 6 фэдиным ны (унэгъо) мылкъур агъэфедэзэ яунэ амалхэр нахьышІу ашыгъэх. Ахэм ащыщхэу унэгъо 3142-м зычІэ-

сыщтхэ унэ къащэфыным фэшІ чІы-фэу аштагъэр зэрэпсаоу е ащ щыщ Іахъ ны (унэгъо) мылкъумкІэ атыжыгъ. Ащ зэкІэмкІи сомэ миллиард 1,1-рэ пэІуа-гъэхъагъ. Унэгъо 2845-м чІыфэ амы-штэу яунэ амалхэр нахьышІу ашыгъэх. Мыщ дэжъым къыхъыгъэщын плъэ-кІыщтэп аужырэ илъэсхэм чІыфэ амы-штэу унэ амалхэр нахьышІу шыгъэ-нхэм ны (унэгъо) мылкъур бэмэ пэІуа-гъахъэу зэраублагъэр.

Джащ фэдэу ны (унэгъо) мылкъур нэмыкІ лъэныкъохэми апэІуагъахъэ. Унэгъо 64-м ялфыгъэхэм гъэсэныгъэ ягъэгъотыгъэным ны (унэгъо) мыл-коу сомэ миллиони 2,7-рэ пэІуагъэхъагъ. Ащ щыщэу унэгъуи 2-м якІэлэцІыкІу-хэр сабий ІыгышІэм зэрэщалыгъэхэм ыуасэ ны (унэгъо) мылкъумкІэ атыгъ. ЗэкІэмкІи ащ сомэ мин 13,9-рэ пэІуа-гъэхъагъ. БзыльфыгыпІл ны (унэгъо) мылкъур аныбжъ къызыскІэ ІофшІэ-нымкІэ пенсиеу къаратыщтым мылкъу зыщызэІуагъэкІэрэ Іахъэу иІэм хагъэ-хъагъ. Ащ зэкІэмкІи сомэ мин 752,7-рэ пэІуагъэхъагъ.

Тызыхэт илъэсым ны (унэгъо) мыл-коу бзыльфыгъэм ратырэр сомэ мин 387,6-рэ. Къыхъащт 2013-рэ илъэсым джыри ащ къыхэхъошт, сомэ мин 408-рэ 960-м нэсыщт. Ащ пэІухъащт мылкъур Урысые Федерацием Пенси-ехэмкІэ ифонд ибюджетэу джырэблагъэ аухэсыгъэм къыщыдалыгъагъ. Ар зэкІэмкІи сомэ миллиард 200 мэхъу.

Сомэ пчъагъэм хэхъуагъ

Урысые Федерацием гурыт лэжъа-пІэм зэрэщыхахъорэр къыдалыгъэтээ, къыхъащт 2013-рэ илъэсым ищылэ мазэ и 1-м къыщыублагъэу къэралыгъо бюд-жетым хэмыхъэрэ фондхэм ахэхъэрэ страховой тынхэр къэлъытэгъэнхэмкІэ базэу агъэфедэрэр фэди 1,1-кІэ нахьыбэ ашыгъ. Индексация зашІы уж ІофшІэ пэпчъ страховой тынхэр къыфэлъытэ-гъэнхэм фэшІ къызыпкъырыкІыщтхэ базэу агъэнэфэгъэр илъэсым иапэрэ мазэ къыщыублагъэу хахъозэ сомэ мин 568-м нэсыщт. Ащ фэдэ шапхъэ егъэ-нафэ Урысые Федерацием и Прави-тельствэу 2012-рэ илъэсым тыгъэгъазэм и 10-м номерэу 1276-рэ зытетэу къыди-гъэкІыгъэ унашъоу «Къэралыгъо бюд-жетым хэмыхъэрэ фондхэм ахагъэхъэ-рэ страховой тынхэр къэлъытэгъэн-хэмкІэ базэр зышІомыкІырэ гъунап-кър» зыфилорэм.

ПенсиехэмкІэ фондым и Адыгэ рес-публикэ Къутамэ страховой тынхэр зыгъэхэрэм агу къегъэкІыжы зычІэ къепІогъэ базэм тетэу атырэ страховой тынхэмкІэ 2013-рэ илъэсым тарифхэр зэрэзэмыхъокІыщтхэр:шІокІ зимылэ пенсие страхованиемкІэ процент 22-рэ, шІокІ зимылэ медицинэ страховани-

емкІэ проценти 5,1-рэ. Страховой тын-хэр зыгъыхэрэм ащыщ куп зырызхэмкІэ (2009-рэ илъэсым бэдзэогъум и 24-м номерэу 212-ФЗ зытетэу аштэгъэ Фе-деральнэ законэу «Урысые Федераци-ем ПенсиехэмкІэ ифонд, Урысые Фе-дерацием социальнэ страхованиемкІэ и Фонд, шІокІ зимылэ медицинэ страхо-ваниемкІэ Федеральнэ фондым аха-гъэхъэрэ страховой тынхэм яхьыллагъ» зыфилорэм ия 58-рэ статья) тариф нахъ цыкІухэр агъэфедэх. Ащ нэмыкІэу, зы-горэкІэ 2013-рэ илъэсым страховой тынхэмкІэ базэу агъэнэфэгъэм шІокІэу цыфым къыгъэхъагъэмэ, ПенсиехэмкІэ фондым хэгъэхъожь шыкІэм тетэу страховой тынхэр хэгъэхъэгъэнхэмкІэ пшъэрылэуу шыагъэхэр къэнэжыых. ШІокІ зимылэ пенсие страхованиемкІэ хэгъэхъожь тарифыр базэу къэтІуагъэм къехъугъэ сомэ пчъагъэм ипроценти 10-у къэнэжыы.

Апэрэ видео-егъэблэгъэныр

Мэфэкум, тыгъэгъазэм и 13-м, Пен-сиехэмкІэ фондым и Адыгэ республикэ Къутамэ ипашэу Къулэ Аскэрбий ти-республикэкІэ апэрэу видеоегъэблэгъэн зехищгъагъ. А амалыр пстэуми апэу къызыфагъэфедат Красногвардейскэ районым щыпсэухэрэм. Урысые Феде-рацием ПенсиехэмкІэ ифонд и ГъэІо-рышІапІэу а районым шыІэм къакІохи, бгъуитІури экраным щызэрэлэгъу-хэзэ цыфхэм зыгъэгумэкІырэ упчІэ-хэр къатыгъэх, Къулэ Аскэрбий ахэм джэуапхэр аритыжыгъ. Нахьыбэу зы-тегушылагъэхэр социальнэ тынхэр ыкІи бэшлагъэу зыгъэгумэкІыхэрэ Іофыгъо-хэр ары.

БэхэмкІэ гумэкІыгъошхоу умылъты-тэн плъэкІыщтэп пенсионеркэу ыкІи предпринимателэу Іоф зышІэрэ Людми-ла Соболевам къыІэтыгъэ Іофыгъор. «Сипенсие сомэ мини 7. Страховой тын шыкІэу гъэпсыгъэу къэралыгъом сомэ мини 9 естын фае! Тэ, къоджэ предпринимательхэм, ащ фэдиц ахъщэ ттын тлъэкІыщтэп! Къоджэ ыкІи къэлэ бэдзэршыпІэхэр зэбгъэпшэнхэу щытэп! Къэлэ предпринимательхэм тэ илъэсым къэтылэжъырэм фэдиц зы мафэкІэ е зы тхъамафэкІэ къагъахъ! Ащ емылъты-тыгъэу, страховой тынхэр зэфэдицэу тэтых!»

Бзыльфыгъэм къыІэтыгъэ гумэкІы-гъом Аскэрбий дыригъэштагъ. Ащ ды-кІыгъоу къыІуагъ Урысые Федераци-ем ПенсиехэмкІэ ифонд страховой илъэ-сым уасэу иІэр зэримыгъэнафэрэр, за-коном ыгъэнэфэрэ тарифым зэрэры-гъозэхэрэ къодыер. Урысые Федераци-ем и Правительствэ зэрарыхьыллагъэм тегъэпсыкІыгъэу законыр Къэралыгъо Думэм зэрриштэрэр, кабинетым учІэсэу ащ зи хэпшІыхъан зэрэмылэкІыщтыр бзыльфыгъэм гуригъэІуагъ. Джащ фэ-дэу къыІуагъ а Іофыр Урысые Феде-рацием ПенсиехэмкІэ ифонд иІэщт зэ-хэсыгъоу Къэралыгъо Думэм идепутат-хэри зыхэлэжъэщтхэм къызэрэщІІэ-тыщтыр, ащ пае видеозэІукІэгъури зэ-ригъэфедэщтыр.

Зэрэпсаоу пштэмэ, зэІукІэгъур гуфэ-бэныгъэрэ цыхъэзэфэшыныгъэрэ хэ-лэу кІуагъэ. ЗэкІэ упчІэ къэзытыгъэ-хэм ифэшъошэ джэуапхэр Къулэ Аскэр-бий аритыжыгъ.

Зыгъэхъазырыгъэр СЭХЪУТЭ Нурбий.

ШІЭНЫГЪЭЛЭЖЬЭУ КІУРАЩЫНЭ КАЗБЕК КЪЫЗЫХЪУГЪЭР ИЛЪЭС 70-РЭ ХЪУГЪЭ

ГУМАНИТАР ушэтын-хэмкІэ Адыгэ республикэ институтуэ Т. КІрашэм ыцІэ зыхьырэм зэлашІэрэ шІэныгъэлэжьэу, ашпІэрэ еджапІэм икІлэегъаджэу, филологие шІэныгъэхэмкІэ кандидатэу КІуращынэ Казбек Хъусенэ ыкІор къызыхъугъэр 70-рэ зэрхъугъэм фэгъэхьыгъэ Іэнэ хъурае щызэхашэгъагъ.

ИшІэжь агъэлъапІэу ащ илофшІэгъугъэхэр, иныбджэгъухэр, илэгъухэр, деджагъэхэр, ригъэджагъэхэр, икІоджэгъухэр, илакІо шыщхэр, илахьыл гупсэхэр, ышнахьыжъэу, режиссер цІэрылоу КІуращынэ Аскэррэ ыкІоу Ахьмэдрэ, ыпхъуитІу хэлэжыгъэх.

Адыгэ бзэшІэныгъэм ыкІи гъэсэныгъэ-пІуныгъэм дахэу зилахъ хэзылхъыгъэ шІэныгъэлэжь-кІлэегъаджэу КІуращынэ Казбек Іофтхьабзэм къекІо-лагъэхэм мы мафэм агу къагъэкІыжыгъ — ицІыф шІы-клагъэм, илофшІагъэ, лъэпкыым ыпашхъэ шІоу шІлэжыгъэм уасэ фашІыгъэ, зэрэцІыф шІэгъуагъэм — хьалэлыгъэм, зэфэгъэм, Іушыгъэм, зэрэлофышІэ дэгъугъэм, зэчый зэрэхэлъыгъэм клагъэтхыгъ.

МэфэкІ Іэнэ хъураер къызы-Іуихыгъ ыкІи зерищэгъ институтым ипашэу, филологие шІэныгъэхэмкІэ докторэу, профессорэу, мы Іофтхьабзэм изэхэ-щэн зыпшгъэ ифагъэу, Казбек иныбджэгъу дэдагъэу **Бырсыр Батырбий**. «Казбек зы цІы-фышІоу дунаим къытехъога-гъэхэм ашыщыгъ, — къылуагъ Батырбий, — шІэныгъэ дэгъухэри гупшысэкІэ амал инхэри ІэкІлэлыгъэх, ышІагъэр мыбэм, уасэ зилэ тхыгъэ дэгъубэ къыІэкІэлыгъ. ЕгъашІэм ыжэ гушыІэ мыхъун хэткІи къыдэ-кІыгъэп, дысыгъэп, шэныгъа-гъэп, исабийхэмкІэ гукІэгъу-шІагъ. Ау ухэтми мылуапхъэ е мышІапхъэ уигъэшІэщтыгъэп, ищыклагъэ зыхьукІэ нафэу зы-дыуигъэшІэжыщтыгъ, шып-кьэр ыухъумэу игушыІэ лыгъэ хэлъыгъ. ШІошІ-епІыкІэ хэ-

Цыф гъашІэр хыуалъэм фэдэ хъазыр: зэ гушІуагъор ащ щэтІэмы, зэ лыузым учІелулэ; зэ тхъагъом уще-сы, зэ къыным хэкІыпІэ фэбгъотырэп; зэ зэфэнчъа-гъэм уехъаджы, зэ насыпыр самэу къыуетэкІулэ; зэ гумэкІым зыуигъэушхурэп, зэ нэгъэупІэпІэгъукІэ зи мыхъугъахэу угу егъэжъужы — уегъэлотэжы. Ау зэ хэти гъашІэм епсыхъэ, зыкырегъэгъоты. Ары-ба щыІэныгъэр бэнэ лъэшым зыкІыфагъадэрэр, ухэтми узыфырикъужыныи сыдигъуи мэхъанэшхо иІ. ЩыІэныгъэ псынкІэ хъурэп, ау охътэ жьыкІыль-жыыхарзэхэм зыкъямыгъэуфэу уигъогу пхырыпщы-ныр, лыгъэ-цІыфыгъэ хабзэр уухъумэу, уилэпкь уфэшпыпкьэу пшхъэкІэ упсауныр пстэуи апш. Джа пшэарыл иныр ыгъэцакІэу, гукІочІэ куу хэлъэу щылагъ КІуращынэ Казбек, игъашІи гъэшІэгъоныгъэ.

Цыфхэм агу къыинагъ

хыгъэ гъэшІэгъонхэр шІэны-гъэм щызыІэгъэ гъэсэгъагъ Казбек. Илъэс пчъагъэрэ мы институтми, Адыгэ къэралыгъо университетми Іоф ащишІагъ, цыфхэм агу къыинагъ».

ГушыІэр лыгъэкІотагъ мы институтым бзэмкІэ иотдел илофышІэ шхъалэу, филологие шІэныгъэхэмкІэ кандидатэу **Биданыкьо Марзиет**. КІура-щынэ Казбек ищыІэныгъэ ыкІи итворческэ гъогу ащ кІэкІэу къыриІотыкІыгъ. Адыгэ къэ-ралыгъо институтым илъэси-тфым къыкІоцІ кураторэу зэрэщырагъэм, ятэм фэдэу лъэ-шэу ыналэ къызэрэтэгыгъэм, къызаух ужыми къакІэупчІэу, къафэгумэкІэу зэрэщытыгъэм ягугъу къышІыгъ. КъызрыкІо хьалэлэу, хэти фэлъэкІырэр зэрэфишІагъэр, ицІыфыгъэкІэ зэрэщымыгъупшэрэр къылуагъ, ыкІо, ыпхъухэм насыпкІэ ар афэлъэуагъ.

Псэлъэ фабэ зэхэхъэм къы-щишІыгъ АКЪУ-м иадыгэ ка-федрэ идоцентэу, филологие шІэныгъэхэмкІэ кандидатэу **ХьакІэмыз (Цэй) Мирэ**. Бзы-лъфыгъэр ригъэджагъ ыкІи

илофшІэгъугъ. «**К. КІуращы-нэр — бзэшІэныгъэлэжь**» зыфилорэ къылотыкІыныр къы-зэІуихэу къэгущылагъ.

АКЪУ-м адыгэ филологи-емкІэ икафедрэ илэшхъэтэтэу, филологие шІэныгъэхэмкІэ док-торэу ХьакІэмыз Мирэ Нухъэ ыпхъур КІуращынэ Казбек ли-тературэм ылгъэныкІыкІэ шІа-гъэу иІэм, КІэрэщэ Тембот къы-зыхъугъэр илъэс 95-рэ зэхъум «**Всадники уходят за гори-зонт**» зыфилорэ Казбек ытхы-гъэгъэ тхылыр иІэубытыпІэу къытегушылагъ. БзэшІэныгъэм имызакъоу, литературоведче-скэ гупшысэ гъэшІэгъонхэр зыІэкІлэлыгъэу, иадыгабзи, иурысыбзи пыгъэу зтеуцуагъэу, бзитІуми Іоф КІуращынэ зэраришІэщтыгъэр, стилым ылгъэныкІыкІэ тхылыр гъэцэ-клагъэу зэрэщытыр къылуагъ, шІэныгъэхэмкІэ мэхъанэ зилэ ІофшІэгъэ ухыгъэу ылытагъ.

Іэнэ хъураем хэлэжыгъэ пэпч КІуращынэ Казбек дэ-гъоу ышІэу зэрэщытым къы-хэкІэу, хэти къэгущыІэмэ шІои-гъуагъ, лыым зэрэпсыгъэу, гу-шыІэ фабэхэр къыфалуагъэх.

КошхьаблэкІэ зы чэу закъор азыфагоу егъашІэм КІуращы-нэхэмрэ Зыхъэхэмрэ щызэдэ-псэух. ЗэлашІэрэ артистэу **Зыхъэ Заур** КІуращынэ Каз-бек игъунэгъушІу-къошышІоу зэрэщытыгъэр щысэхэмкІэ къыриІотыкІыгъ, фэдэу цІы-фышІу къэгъотыгъуаеу ылы-тагъ.

Казбек бзэмкІэ зы отделым илъэсыбэрэ дычІэсыгъэу, шІэ-ныгъэлэжышхоу **Гъыш Нухъэ** КІуращынэ игъэпсыкІэ-шІы-клагъэм, илыгъэ-хабзэ, илоф-шІэклагъэ яхьылагъэу бэ къы-Іотагъэр, адыгэ шыпкьэу зэрэ-гъэпсыгъагъэм кІигъэтхыгъ. Гум къыкІырэ псэлъэ кІэкІхэр къашІыгъэх КІуращынэ Казбек Налщык университетым шы-деджагъэхэу **ЕмтІыль Разы-ет, Хьанэхъу РусІьан**. Къы-зэрыкІоу, зафэу, сэмэркьэур гу-рыІоу, цІыфыгъэр икІасэу, зэ-хэщэкІэ-зэхэхьакІэм фытегъэ-псыхьагъэу, нэщх-гущх цІыфы-шІоу агу къызэринагъэр къа-Іуагъ.

КІуращынэ Казбек щымы-Іажьми, ыпсэ гуагэ фэхъоу, къы-зыхъугъэр илъэс 70-рэ зэрэ-хъугъэм фэгъэхьыгъэ зэхэхэр зэхэзыщгъэ институтым ипа-щэу Бырсыр Батырбий ыкІи ащ хэлэжыгъэ пстэуи КІура-щынэ лІакъом щыщ купым илІыкІо «тхъашъуегъэпсэу» къариІуагъ.

Ащ пыдзагъэу Казбек шІу дэдэ ылгъэгъуштыгъэ ышна-хьыжъэу **КІуращынэ Аскэр** гушыІэр ыштагъ. «**Лъэшэу, лъэшэу сыжыгъэрэзагъ**», — къариІуагъ ащ зэхэщакІохэм, Іэнэ хъураем зэкІэ хэлэжыа-гъэхэм, ыгу илгыр ынэгъу къы-кІэщэу. Ныкыльфыгъэ на-хьыкІэ гупсэ дэдэр унахьыжъэу уапэ хъуныр зэрэщычыгуаер, зэрэкъыныр, лыузым непи къызэрэфыригъашІэрэм ягугъу къышІыгъ. Ау непэ зэхихьгъэм, Казбек шІоу, дахэу, дэгъоу фалуагъэм зэригъэрэзагъэр, псаоу къыготэу къызэрэщыгъэ-хъугъэр игуапэу къыхыгъэ-щыгъ. Казбек ятэ ныбжыи зэ-римыльэгъугъэр, зоошхом ар 1942-рэ илъэсым, гъэтхапэм лыгъэ хэлъэу зэрэхэкІодагъэр, ыужым, лы хъугъэу, ятэ игугъу ашІы зыхьукІэ, Казбек ынэпс зэрэфэмыубытыжыщтыгъэр, тырэ нырэ ягукІэгъу ин пэлап-чъэу къызэрэхъугъэхэр, ятэжъ, ятэшым зэрапІужыгъэхэр, зоо ыкІи зооуж илъэххэр зыфэда-гъэхэр, апэкІэкІыгъэ пстэур кІэкІэу Аскэр къыІотагъ. Каз-бек исабийгъо кІэлэцІыкІу-гъом къышыублагъэу гулыгъэ гъэшІэгъон иІэу, зэрэІуш дэ-дагъэр щысэхэмкІэ къыІотагъ. Сэнаушыгъэ лъэныкІуабэкІэ зэрэхэлъыгъэм, сурэтшІыныр икІасэу, гитарэми фэщагъэу къыхыригъэщэу, орэдыр мэкъэ гохькІэ кІиІукІэу, усэныр къы-дэхъоу, орэдышъори къыхыххэу, литературэур икІасэу, сочине-ниэхэр дэгъу дэдэу ытхыгъэу зэ-рэщытыгъэм ягугъу къышІыгъ. Джащ фэдэ гукъэкІыж ІэшІу-хэмкІэ къадэгъошагъ, ежъ Ас-кэр ыпси ащ нахь ыгъэрэхъа-тыгъ.

КІуращынэ Казбек непи цІыфхэм къытхэт, къыдгот, тыгухэм къарынагъ. ПкІэнчъэу щылагъэп, ицІыфышІугъэкІэ зыкъаригъэштагъ.

МАМЫРЫКЪО
Нуриет.

Тарихъыр гукІэ зэхэпшІэн фае

Гу зэІухыгъэр, шыпкьагъэр ыкІи пшээдэкІыжыр хэлъэу илъэс пчъагъэ хъугъэу илофшІэн егъэцакІэ зэлашІэрэ тарихълэжъэу Тамара Половинкина. Кавказым ихы ШІуцІэ Іушъо итарихъ фэгъэхьыгъэ шІэныгъэ ІофшІэн пчъагъэ, тхылхэр зытхыгъэ авто-рым бэмышІэу имэфэкІ хигъэунэфыкІыгъ.

Тамарэ шІэныгъэм епхыгъэ гъогу дахэ къыкІугъ. Сахалин хэкум къышхыгъ, Харьков къэралыгъо университетэу Горькэм ыцІэ зыхьырэм ще-джагъ. Ар къызеухым Харьков дэт тарихъым имузей Іоф-шІэныр щыригъэжыагъ. Нэ-ужым Шъачэ Кложыгъэ, илъэс щэкІырэ блырэ фэдизрэ къалэм дэт музеем инаучнэ Іофы-шІагъ, тарихъымрэ культурэм-рэ ясаугъэтхэм якъэхъумэнкІэ Урысые обществэм ирайон къутамэ пшээдэкІыж зыхьырэ секретарэу илъэс пчъагъэрэ иІагъ.

Къалэу Шъачэ итарихъ фэ-гъэхьыгъэ этнографическэ му-зееу я 80-рэ илъэххэм Псы-шІуапэ къыщызэІуахыгъэр

ылгъэ теуцонымкІэ илахьышІу хишІыхьагъ. ИлофшІэгъухэр ыкІи Адыгэ Хасэм илІыкІохэр игъусэхэу Тамарэ материалхэр ыугъоигъэх. Ренэу Іоф зышІэ-рэ къэгъэлъэгъонэу «Шъачэ щыпсэххэрэм ялэпкь тарихъ, япсэукІ ыкІи якультур. ИжыкІэ къышегъэжыагъэу я XX-рэ лэшІэгъум ипэублэ нэс» зыфи-Іорэм ишыпкьэу дэлэжыагъ. Илъэс пшІыкІутІу фэдизрэ, 1986-м къышегъэжыагъэу 1998-м нэс, къутамэу зигугъу къэтшІыгъэм Тамарэ ипэщагъ, нэужым научнэ ІофышІэ ІэнатІэр ыгъэцэкІагъ. Илоф-шІэнкІэ анахъэу ыналэ зытетыр Урыс-Кавказ заом мыхъо-мы-шІагъэу къызыдихьыгъэхэр, итарихъ, кІэухэу фэхъугъэр,

археологие ыкІи хы ШІуцІэ Іушъом щыпсэурэ шапсыгъэ-хэм ятарихъ, якультурэ, яар-хеологие ыкІи яэтнографие, нэмыкІхэри ары. Шапсыгъэ лъэпкь районыр зыэхашагъэм, адыгэ интеллигенциер шыІэ зыхъугъэм, Шъачэ ичІыпІэрыс цІыфхэм джырэкІэ язытет ыкІи хэхъоныгъэ ашынымкІэ

Іофыгъоу къэуцухэрэм альэны-къокІэ материалыбэ ыугъоигъ. ЗэлашІэрэ тхыль пчъагъэ къыдигъэкІыгъ, тарихъ очерк-хэр, научнэ ІофшІагъэхэр ыгъэ-хъазырыгъэх, музеем итворче-скэ куп игъусэу тхыльэу «Шъа-чэ итарихъ нэкІубгъохэр» зы-филорэм изэхэгъэуцон Іоф ди-шІагъ.

1999-рэ илъэсым Т. Половин-кинам итхыль анахъ дэгъухэм ащыщ къыдэкІыгъ. Тарихъ очеркэу «Черкесия — боль-мая» зыфилорэм адыгэхэм гъо-гоу къакІугъэр зэкІэ къызэлье-убыты. Кавказым итарихъ фэ-гъэхьыгъэ тхыгъэхэмкІэ ана-хъэу анаІэ зытырадзэгъэ Іоф-шІагъэу ар щыт. Илъэсыбэрэ Іоф зэришІагъэм, хы ШІуцІэ Іушъом щыпсэурэ адыгэхэм яхабзэ, яшэн-зэхэтыкІэхэм язэгъэшІэн ежъ ышхъэкІэ илахьышхо зэрэхишІыхьагъэм фэшІ цытхъуцІэу «Адыгэ Рес-публикэм культурэмкІэ иза-служеннэ ІофышІ» зыфилорэр Тамарэ къыфагъэшъошагъ. 2008-рэ илъэсым Къэбэртгэ-Бэлъкъарым культурэмкІэ изаслуженнэ ІофышІэ хъугъэ.

Джырэ уахътэ Мыекъуапэ къэкІожыгъэу ар щэпсэу, пен-сием кІуагъэми, ыгукІэ зыфэ-щгъэ Іофым джыри дэлажъэ. ЗимэфэкІ мафэ хэзыгъэ-унэфыкІыгъэ Тамара Поло-винкина джыри зэ тыфэгъу-шІо, псауныгъэ пытэ иІэнэу фэтІо!

НЫБЭ Анзор.

ФУТБОЛ. КЫМЭФЭ ЕШІЭГЪУХЭР

Шуахьыгъэми, «Щагъдыир» мэгугъэ

Зэхэщакломэ ешлалэр зэлуклэ-гъумэ афагъэхъазырыгъ. Осым хэтху футболлхэр дэгъоу ешлагъэх. Зэлуклэгъухэр апшгъэр купым зэрэщаухыгъэхэр зэтэгъапшэх.

«Ошгъутен» — «Радуга» — 2:4, «Улап» — «Мыекъяуп-Инвест» — 2:2, «Мыекъяуп» — «Чыгушхъ» — 1:4, «Щагъдый» — «Урожай» — 0:1.

«Улапэм» шешлэрэ Пшыккъэ-нэ Аслъан гъогогъуитло «Мыекъяуп-Инвестым» икълэпчъэ Ігуаор дидзагъ. Пчъагъэр 2:1 ху-гъэу ешлэгъур зыщаухыным Пшыккъэ Мурат «Улапэм» икълэпчъэ пэчыжъэу дауи, хъагъэм Ігуаор ридзагъ, 2:2-у зэлуклэгъур аухыгъ. «Чыгушхъэм» щыгъур фэшгуаш. Вадим Лучиным зым зыр нахъ дэхэжъэу гъого-гъуитло хъагъэм Ігуаор ридзагъ. Еутых Руслъан пчъагъэр 3:0-м нигъэсыгъ. Футболист ныхъык-Іэу Къонэ Амир ухъумақлор ыгъэплэхъуи, метри 10-м кы-щымыкІэу зыпэчыжъэ кълэп-чъэм Ігуаор дахэу дидзагъ.

«Урожайм» шешлэрэ Сергей Мирошниченкэм «Щагъдыим» икълэпчъэ Ігуаор зыдедзэм, ешлэгъум кырыкІоштыр кълэп-шлэнэу щытыгъэп. «Щагъдыир» бэрэ ыпэкІэ илыгъ. Кълэлп-чъэпкъым гъогогъуишэ Ігуаор тыригъэфагъ. Вадим Балабано-

Кымафэм футбол уешлэнэр гъэшлэгъонэу зэрэщытыр зичэзыу зэлуклэгъухэу Мыекъяупэ шыкІуагъэхэм къахэ-щыгъ. Апэрэ чыплэхэм афэбэнэрэ командэхэр лъэкІэу ялэм тетэу ешлагъэхэми, чІэнагъэхэр зышыгъэхэр къахэкІыгъэх. «Щагъдыим» кызырэтэкІуагъэхэм кыыхэкІэу технологхэм ягугъэхэм хахъо афэхъугъ. «Чыгушхъэр» командэ анахъ лъэшхэм ащыщэу «Мыекъяупэм» ешлэгъур кызырэшлуихыгъэми кымэфэ зэ-нэкъокъур кыгъэдэхэгъ.

выр изакъоу кълэлпчъэІутэу Алексей Саяпиным еКІугъ, Игорь Жегулиныр «Урожайм» икълэп-чъэ лъэшэу дэуагъ, ау Ігуаор зыкІи хъагъэм ифагъэп. А. Саяпиныр дэгъу дэдэу ешлагъ, пчъагъэр 1:0-у «Урожайир» зэ-

рэтэкІуагъэм С. Мирошничен-кэм, А. Ушениным, А. Саяпиным, нэмыкІхэм ялахышІу хэлъ.

ЯтІонэрэ купыр

Тыгъэгъазэм и 15-м зэрешла-гъэхэр:

МГГТК — «Квант» — 5:11, МГТУ-2 — «Спортмастер» — 1:9, «Нарт» — «Спортмастер-2» — 0:3, «Фышт» — МСПУ — 0:12, УВД — «Кавказ» — 1:3, «Звезда» — «Делотехника» — 8:3, «Джокер» — «Ханскэр» — 8:4, «Газпром» — «Динамо» — 1:7.

Чыплэу зыхэщытхэр

Апшгъэрэ купыр

1. «Щагъдый» — 12
2. МКЪТУ — 10
3. «Радуга» — 9
4. «Мыекъяуп» — 9
5. «Урожай» — 7
6. «Чыгушхъ» — 6
7. «Ошгъутен» — 3
8. «Мыекъяуп-Инвест» — 1
9. «Улап» — 1.

Купэу «А»-р

1. МСПУ — 12
2. «Джокер» — 9
3. «Спортмастер» — 9
4. «Ханскэр» — 6
5. «Газпром» — 6
6. «Динамо» — 3
7. МГУ-2 — 3
8. «Фышт» — 0.

Купэу «Б»-р

1. «Квант» — 12
2. МГГТК — 12
3. «Кавказ» — 9
4. УВД — 7
5. «Звезда» — 6
6. «Спортмастер-2» — 6
7. «Картонгара» — 3
8. «Делотехника» — 2
9. «Нарт» — 1.

Зичэзыу ешлэгъухэр 2013-рэ илъэсым щылэ мазэм и 3-м апшгъэрэ купым шыкІоштых.

Сурэтым итыр: «Щагъдыир» «Урожайм» дешІэ.

Зэхэзыщагъэхэр:
Адыгэ Республикэм лъэпкъ ІофхэмкІэ, ІэкІыб къралхэм ащыпсэурэ тилгъэпкъэгъухэм адырІэ зэпхыныгъэхэмкІэ ыкІи кърбар жъугъэм иамалхэмкІэ и Комитет
Адресыр: ур.Кре-стьянскэр, 236

**Редактор
шхъаІэр**
**ДЭРБЭ
ТИМУР**

**Редактор
шхъаІэм
иапэрэ гуадзэр**
**МЭШІЛЭКЪО
Саид**

**ПшгъэдэкІыжъ
зыхырэ
секретары**

**НЭПШІЭКЪУЙ
Заур**

**Редакциер
зыхэщыІэр:**
385000,
къ. Мыекъяупэ,
ур. Первомайскэр,
197.

Телефонхэр:
приемнэр:
52-16-79,
редактор шхъаІэм
иапэрэ
гуадзэр:
52-49-44,
редактор гуадзэр-
пшгъэдэкІыжъ зы-
хырэ секретары:
52-16-77.
E-mail:
adygvoice@mail.ru

**Зыщаушыхъаты-
гъэр:**
Урысые Федерацием
хэутын ІофхэмкІэ,
телерадиокъэтын-
хэмкІэ ыкІи зэлъы-
ІэсыкІэ амалхэмкІэ
и Министерствэ
и Темыр-Кавказ
чыплэ гъэлары-
шлал, зэраушыхъа-
тыгъэ номерыр
ПИ №ТУ23-00916

Зыщыхаутырэр

ОАО-у
«Полиграф-ЮГ»,
385000,
къ. Мыекъяупэ,
ур. Пионерскэр,
268

**Пчъагъэр
4036
Индексхэр
52161
52162
Зак. 3728**

Хэутыным
узщыкІэхэнэу щыт
уахътэр
Сыхъатыр 18.00
ЗыщыкІэхэгъэхэ
уахътэр
Сыхъатыр 18.00

ДЗЮДО. АДЫГЭ РЕСПУБЛИКЭМ ИЗЭНЭКЪОКЪУ

Мэзаем Мыекъяупэ щызэбэныщтых

Адыгэ Республикэм дзюдомкІэ изэнэкъокъу 1993 — 1995-рэ илъэххэм къэхъугъэхэр хэлэжъагъэх. Апэрэ чыплэхэр кыдзэзыхыгъэхэм Урысыем и Къыблэ шъо-лъыр икІэху зэлуклэгъухэу 2013-рэ илъэсым мэзаем и 1 — 4-м Мыекъяупэ шыкІоштыхэм ахэлэжъэнхэу фиты-ныгъэ ялэ хуыгъэ.

рымрэ, Шхъэлэхъо Мурат, кг 100-м къехъу, тренерыр С. Бастэ, Уджыхъу Аслъан, онтэгъугъэ зэфэшхъаф зилэмэ якуп, тренерыр: А. Шагуджымрэ Б. Нэпсэумрэ.

Адыгэ къралы-гъо университетым физкультурэмрэ дзюдомрэкІэ иин-ститут щызэхашгъэ бэнэгъухэм текІоныгъэр къашыдэ-зыхыгъэхэр: Тхъар-кьохъо Асхъад, кг 55-рэ, тренерыр Р. Орабцов, Дэхъу Азэмат, кг 60, тре-нерхэр: Б. Нэпсэум-рэ Б. Дэхъумрэ, Са-нин Олег, кг 66-рэ, тренерыр: А. Адзы-нэмрэ С. Бастэмрэ, Лафышъ Ислъам, кг 73-рэ, тренерыр Б. Нэпсэу, Пхэнэе Нурдин, кг 81-рэ, тренерыр: Б. Нэп-сэумрэ Б. Хъабыим-рэ, КІыкІ Зауркъан, кг 90-рэ, тренерыр Хъот Юныс, Хъа-курынэ Хъаз-рэт, кг 100, тре-нерхэр: Р. Беданэ-къомрэ Р. Бэгъэды-

ГАНДБОЛ. СУПЕРЛИГЭР

«Ростов-Дон» тытекІоным тыфэхъазырэп

«Адыиф» Мыекъяупэ — «Ростов-Дон» Ростов-на-Дону — 17:36 (4:18, 13:18).

Мыекъяупэ тыгъэгъазэм и 22-м щызэдешлагъэх.

Зезыщагъэхэр: Андрей Будагов, Руслан Ханмагомедов — тІури Краснодар.

«Адыиф»: кълэлпчъэІутхэр: Каюмова, Тормозова; ешлэкІохэр: Гусакова — 1, Васильева — 3, Аникина — 2, Латоненко — 2, Исаченко — 2, Мартыненко — 3, Си-монович, Чешенко, Головки, Дэрбэ, Коцарева — 1, Дьякова — 3.

«Ростов-Дон» ипашэхэм кызырэталагъэу, я 3—4-рэ чы-плэхэм командэр афэбанэ. «Ады-ифыр» ауж кынерэмэ ащыщ. Ащ фэдэ зэфэхъысыжъмэ къаушы-хъатырэр нафэ: командэхэм пшгъэрыл зэфэшхъафхэр ялэх. Апэрэ такык 30-м кыкІоцІ Адыгеим испортсменкэмэ гъо-гогъуи 4 ныІэп кълэпчъэм Ігуаор зэрэдадзагъэр. «Ростов-Дон» ошІэ-дэмышІэу ыпэкІэ илгызэ, тикълэпчъэ Ігуаор кызырэдидзэщыгъэр тэрыкІэ гукъау щытыгъэми, хъакІэмэ щысэ атетхын фаеу тлгытэ-щыгъ. Ростов испортсменкэхэр нахъ псынкІэу мэгушпысэх, Ігуаор кълэкІлэхыныр кын, апэкІэ зытыкІуатэхэкІэ, кълэп-

чъэм дэонхэм фэшІ хэкІыпІэ-шІухэр къагъотых.

Мыекъяупэ щапІугъэ Эльвира Ишенкер, Майя Петровар, Мари-на Ярцевар, нэмыкІхэри «Ростов-Дон» дэгъоу шешІэх, ІэпІэ-сэныгъэу къагъэлыгъорэм уехъоп-сэнэу щыт. М. Ярцевармэ М. Пет-ровамрэ кызырэталагъэу, кълэ-лапчъэм Ігуаор дадзэным фэшІ бэрэ Іоф зыдашІэжы.

— Тикомандэ ныбжыкІэу хэ-тыр бэ, — кълэуатэ «Адыифым» шешІэрэ Иванка Симонович. — Тэри дэгъоу тешІэным зыфэтэ-гъасэ. ТекІоныгъэ кыдэтхыным пае уахътэ тищыкІагъ.

ШкІогъум и 27-м «Адыифыр» Волгоград щылуцІщт чыплэ ко-мандэу «Динамэм».

НэкІубгъор зыгъэхъазырыгъэр ЕМТІЛЪ Нурбий.